

# KESKENY ÚT

A KÁROLYI GÁSPÁR TEOLÓGIAI ÉS MISSZIÓI INTÉZET LAPJA • IX. ÉVFOLYAM, 37. SZÁM, 2006. MÁRCIUS

## TARTALOM

Krisztus felmagasztaltatása

William Perkins

A kísértésről...

Meghallgatott imádság

Kálvin János evangélicizációs munkája  
Franciaországban és Braziliában

A király négy fia

A hűséges Isten

A következő lépés...

Fedezd fel önmagad!

Exkommunikáció... (2.)

Nehéz kő a pályán

Hogyan nézel szembe a halállal?

Innen - Onnan

Rövid tanítás

A presbitérium

## KESKENY ÚT

Keresztyén folyóirat.

Kiadja:

**KÁROLYI GÁSPÁR TEOLÓGIAI  
ÉS MISSZIÓI INTÉZET**

3527 Miskolc, Kartács u. 1

Tel.: 46/412-558

Fax: 46/507-736

E-mail: kgtmi@axelero.hu

<http://www.reformatus.org>

**Szerkesztő:** Bagoly Gyula

## KRISZTUS FELMAGASZTALTATÁSA

(Fil 2,9-11)

A keresztyén hit két nagy alaptanítása: Krisztus megaláztatása és felmagasztaltatása. Ettől vagyunk és maradunk keresztyének, hogy Krisztus megalázta magát értünk, és az Isten felmagasztalta Őt értünk. Péter apostol azt írja levelében, hogy a próféták e két nagy téma után nyomozódtak, Krisztus megaláztatása és felmagasztalása után. „Nyomozódván, hogy mely vagy milyen időre jelentené azt ki a Krisztusnak öbennük levő Lelke, aki eleve bizonysgot tett a Krisztus szenvedéseiről és az azok után való dicsőségről.” (1Pt 1,11) Nem csak a szenvedése, hanem a dicsősége is meg lett jövendőlvé Krisztusnak. Jelen írásomban – így hívő környékén – Krisztus felmagasztaltatásáról szeretnék beszélni.

Krisztus nem tekintette zsákmánynak azt, hogy Ő Istennel egyenlő, hanem megüresítette magát, emberi formát vett föl és szolga lett, hogy rajtunk segítsen. Nem a saját javát kereste és szolgálta, hanem a mi javunkat. Krisztus szeretett és megalázkodott, illetve azért alázkodott meg, hogy szeretete még érthetőbb legyen számunkra.

Mindezeket Pál apostol természetesen nem csak azért írja le a filippibelieknek, hogy teológiailag tisztábban lássanak, hanem azért is, hogy ez hatással legyen az ő életükre. „Annakokáért az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban is” (Fil 2,5). Tehát, a mi feladatunk sem abban áll csak, hogy megértsük mindezeket, hanem abban is, hogy olyanokká legyünk, mint Krisztus.

„Mert aki magát felmagasztalja, megaláztatik; és aki magát megalázza, felmagasztaltatik.” (Mt 23,12) Ez mindig működött és mindig működni fog. Jó tehát, ha megalázkodunk, mert Isten felmagasztal bennünket. De ha büszkén tartjuk magunkat, és nem akarunk megalázkodni önként, hát meg fogunk alázkodni kényszerűségből. Istennek nem tud senki sem ellene állni. Ne gondoljuk, hogy megúszuk a megaláztatást, ha felmagasztaljuk

magunkat. De ha készek vagyunk megalázkodni, Isten is készen áll arra, hogy felmagasztaljon. Tehát ezért adja elénk Pál apostol Krisztus példáját, hogy bátorítson, buzdítson a megalázkodásra, hogy lássuk meg, abban semmi rossz nincsen, sőt, csak jó.

### Krisztus felmagasztalásának munkálója Isten

„Annakokáért az Isten is felmagasztalta Őt” – milyen pontosan fogalmaz az apostol. Nem azt mondja, hogy az Atya magasztalta fel, hanem Isten. Az Isten név alatt pedig ott van a Fiú és a Szentlélek is. A Fiú is részt vett saját felmagasztalásában (Jn 10,18). Vagyis, Őt nem lehetett megfosztani istenségétől.

Isten adja a felmagasztalást. A mi feladatunk a megalázkodás. Járjunk tehát alázatban, hogy Isten felmagasztalhasson. Ezért használja az Ige ezt a szót: „annakokáért”. Azért magasztalta fel Isten Őt, mert Ő megalázta magát.

Mi mégis félünk megalázkodni, mert attól tartunk, hogy úgy maradunk. Ha megalázkodom, ha vállalom, hogy szolgáljak másoknak, ha olyat is elvállalok, ami alantas munka, ha áldozatokat hozok, ha megvallom az én gyengeséget, ha bocsánatot kérek, erre ráfázok, majd visszaélnék az én megalázkodásommal. Félnék alázatosaknak lenni, mert úgy gondoljuk, hogy fejünkre nőnek az emberek, csúfolkodni fognak, veszítünk a presztízsünkben. De láthatjuk Krisztus példáját, ami biztat bennünket. Ha figyeljük Krisztus megalázkodását, s látjuk ennek lépéseit – fogantatás, születés, szüleinek való engedelmesség, törvényeknek való engedelmesség, családja részéről való megvetés, farizeusok gyűlölete, szűkölködés, csúfolkodás, hűtlenség tanítványai részéről, tagadás, árulás, hamis vádak, hamis per, hamis ítélet, megveszszőzés, tövis korona, keresztrefeszítés bűnösökkel együtt, a pokol szenvedé-

se, kínos halál, eltemetés –, mit gondolnánk, vajon lesz-e ebből még felemelkedés? Lesz-e hatalma Istennek, hogy ilyen mélységből felemelje Őt?

Dávid, amikor a szövetség ládáját Jeruzsálembe viszi, az egész nép előtt ugrándozik, táncol örömeiben (2Sám 6,14-16; 2Sám 6,20-22). Felesége megveti őt emiatt, azt mondja neki, hogy úgy viselkedik, mint egy bolond. Dávid így válaszol: „Sőt minél inkább megalázom magamat és minél alábbvaló leszek a magam szemei előtt: annál dicséretre méltóbb leszek a szolgálók előtt, akikről te szólasz” (22. v.). Milyen furcsa számunkra sokszor Isten helyes logikája: minél inkább megalázom magam, annál inkább felmagasztal; minél inkább meghalok magamnak, annál inkább élek; ha elveszítem életemet, megnyerem azt; amikor erőtelen vagyok, akkor vagyok erős; amikor szegény vagyok, akkor vagyok gazdag; amikor sírni tudok bűneim miatt, akkor vagyok boldog.

Mi pedig mennyire félünk attól, hogy mit fognak gondolni az emberek. Mennyire igyekszünk, hogy megtartsuk méltóságunkat az emberek előtt, lehetőleg úgy járjunk-keljünk közöttük, mintha mi húscentiméterrel a föld fölött lebegnénk. Pedig minél inkább így járunk az emberek között, annál kevésbé fognak bennünket tisztelni. Járjunk úgy az emberek között, hogy érezzék azt, mi is közülük valók vagyunk. Ugyanúgy megéhezünk, elfáradunk, elcsüggedünk, szomorúak

vagyunk, sírunk, örülünk, problémákkal küszködünk, mint ők. Emberek vagyunk mi is. Ezt kell, hogy érezzék a körülötünk lévők. Ezt tette Krisztus is. Amikor szomjas volt, vizet kért a samáriai asszonytól. Krisztus ember lett, hogy szolgálni tudjon az embernek. Ahhoz, hogy szolgálni tudjunk egymásnak, magunknak is „emberekké kell lennünk”. Ha Isten Fia emberré tudott lenni, talán nekünk is sikerülni fog. S valóban, ez sem megy nekünk Isten kegyelme nélkül, nem tudunk emberek lenni Isten segítségével. Kegyelem nélkül angyaloknak érezzük, gondoljuk magunkat.

Ne félünk attól, ha megalázkodunk, akkor Isten nem fog tudni felmagasztalni bennünket. Ezt megtette az Ő Fiával is, megteszi velünk is. De nem fog Isten felmagasztalni, ha mi nem vagyunk képesek megalázkodni. Ha ez utóbbi áll fenn, akkor meg fog alázni bennünket, meg fog szégyeníteni minket.

### **Krisztus felmagasztaltatásának fokozatai**

Itt azt kell meglátnunk először is, hogy amiképpen a megalázkodás is fokozatos, éppen úgy a felmagasztalás is fokozatos. Persze, mi türelmetlenek vagyunk a felmagasztaltatásunkkal, mert azonnal szeretnénk azt. Egy rövid imádság, bűnbánat után szeretnénk, ha Isten azonnal szárnyaira venne bennünket és felröpítene minket a fellegek fölé. De ez által-

ban nem így szokott történni, hanem ki kell várnunk a felmagasztalás fokozatait. Még Krisztus felmagasztaltatása is fokozatos volt! Először Isten feltámasztotta a halálból, kihozta a sírból, még 40 napig tulajdonképpen itt volt a földön, s csak 40 nap után jött a következő lépés, a mennybemenetel. Krisztus felvitetett a mennybe, eredeti helyére. Aztán megkoronáztatott és közbenjár érettünk az Atya jobbján. A közbenjárás azért része felmagasztalt állapotnak, mert amit Jézus kér az Atyától, azt az Atya mind megteszi. Micsoda felmagasztaltatás! Ezt a négy fázist különböztethetjük meg a Krisztus felmagasztaltatásában: feltámadás (ApCsel 13,33-39), mennybemenetel (ApCsel 1,9-11; Zsid 4,14), megkoronázás vagyis az Atya jobbjára való ülés (Ef 1,20-22; ApCsel 2,32-33; ApCsel 5,30-31) és közbenjárás (Zsid 7,25-26).

Krisztus felmagasztaltatásának lényege az, hogy visszanyerje azt a dicsőséget, amivel bírt öröktől fogva az Atyánál (Jn 17,5). Nem olyat nyert, amivel még nem rendelkezett, hanem visszanyerte azt, amivel mindig is rendelkezett, az eredeti dicsőségét. Mert ahhoz a dicsőséghez, amivel rendelkezett öröktől fogva, nem lehetett hozzáadni bármi keveset is. Miben jelentett ez tehát számára felmagasztalást, ill. többet annál, amivel eleve rendelkezett? A közbenjárási státusszal, hiszen Ő most Isten-Emberként lett felmagasztaltatva. Ne feledjük el emberi természetét Krisztusnak. Ezt a felmagasztalását tehát joggal mondható, hogy megalázkodása által nyerte Krisztus, az ember Krisztus, Aki az Atyával egyenlő. Uralkodik égen és földön, mint Isten-ember. Nem, mint Isten lett felmagasztaltva, hanem mint ember.

### **Krisztus felmagasztaltatásának neve**

„Ajándékoza néki oly nevet, amely minden név fölött való.” (Fil 2,9-10) Ez a névadás jelzi azt a pozíciót, amit Krisztus nyert az Atyától, amely pozíciónál nincsen nagyobb. Ha mi nem adjuk meg Krisztusnak azt a tisztességet, amelyet az Isten megadott neki, Istennel gyűlik meg a bajunk. A Jehova Tanúi tehát Istent teszik ellenségükké, amikor Krisztus istenségét tagadják, mert megvonják tőle az isteni címet. Mit mondhatunk el erről a névről?

Először is azt kell látnunk, hogy Krisztus kapott egy új nevet. Nyugodtan mondhatjuk, hogy egy olyan nevet,



amivel még nem rendelkezett. Tehát itt nem a Jézus névről van szó, mert az nem lenne új név, másrészt nem is hajol meg minden térd a Jézus név előtt. Így a „Jézus nevére” kifejezés, érdekes módon nem a Jézus névre vonatkozik.

Másodszor az a név, amelyet Krisztus kapott mindenki fölé helyezte Őt. Ez egyenlő az ószövetségi Jahve névvel. Ez a név ugyanaz a név, amiről az Ézsaiás 45-ben olvasunk: „Jelentsétek meg és hozzatok elő, sőt egyetemben tanácskozzanak: ki mondta meg ezt régtől fogva és jelenté meg előre? Vajjon nem én, az Úr? És nincs több Isten nálam, igaz Isten és megtartó nincs kívülem. Térjetez én hozzám, hogy megtartassatok földnek minden határai, mert én vagyok az Isten, és nincsen több! Magamra esküdtem és igazság jött ki számból, egy szó, mely vissza nem tér: hogy minden térd nékem hajol meg, rám esküszik minden nyelv!” Krisztus olyan nevet kapott, amilyen névvel csak egy valaki rendelkezik, a szuverén Isten, maga Jahve. Ez a név minden név fölött való. Tehát, ez a név nem más, mint az ÚR név. „És minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére” (11.v.). Ez a név autoritást, hatalmat jelent. Krisztus rendelkezik mindennel. Ő uralkodik égen és földön, Neki hatalma van mennyen és földön.

Kedves Olvasó, Krisztus nem lehet Megváltónk, ha nem Urunk is. Fél-Krisztust nem lehet elfogadni. Vannak, akik két eseményt különböztetnek meg a megtérésben. Az egyikben elfogadják Krisztust Megváltójuknak, a következőben elfogadják Őt Urukknak. Erre semmiféle igei felhatalmazás nincs. Ha nem engedelmeskedek Krisztusnak, nem lehet Ő az én Megváltóm. Megtérésünk bizonyítéka az, amit Pál kérdezett: „Mit akarsz Uram, hogy cselekedjek?” Pál egyből Urának nevezi Krisztust és kész engedelmeskedni Neki.

### **Krisztus felmagasztaltatására adott helyes válasz**

Egy helyes válasz van: minden térd hajoljon meg Őelőtte, vagyis minden intelligens teremtménynek imádnia kell Jézus Krisztust. A térdhajtás az imádat külső megnyilvánulása volt az Ószövetségben és az Újszövetségben egyaránt. Gondoljunk arra a hétezerre, akik nem hajtottak térdet Baál előtt (1Kir 19,18), de gondoljunk Jánosra is, aki mikor meghajolt az angyal előtt, meg lett feddve tettért (Jel 22,8). Krisztus egyenlő az Atyával, tehát imádandó.



Imádják Őt a mennyei lények, angyalok (Jel 4,2-3,4-8) és üdvözült lelkek (Jel 4,10-11). Imádják Őt a földi lények. A hívők önként, a hitetlenek kényszerűségből fogják majd az ítélet napján meghajtani térdüket Krisztus előtt. Sajnos még a hívők sem hajtják meg mindig önként akarataukat Krisztus előtt. Sokszor megvárjuk, hogy rá legyünk kényszerítve. Pedig nekünk önként kellene engedelmeskednünk Krisztusnak. Az imádat nem valóságos, engedelmisség nélkül, mint ahogyan a hit sem az. Nem mindenki, aki azt mondja Uram, Uram, engedelmeskedik Krisztusnak. S aki csak mondja, hogy Krisztus az Ő Ura, de nem engedelmeskedik Krisztusnak, nem megy be az Isten országába. Isten könyörüljön rajtunk, hogy mi ne legyünk ilyenek. Sőt, vizsgáljuk meg magunkat, milyen területeken engedetlenkedünk Krisztusnak? Készítsünk magunknak egy listát, amelyre felírjuk azokat a területeket, ahol félelemből, gyávaságból, lustaságból, bizonytalanságból, hitelenségből vagy más okból nem hajtunk térdet Krisztusnak. S miután készen van ez a lista, vegyük sorra, s kezdjünk el engedelmeskedni Neki. Imádják Őt a föld alatt valók is. Az ördögök

és elkárhozott lelkek is kénytelenek lesznek elismerni, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.

Legyen ez a mi megfelelő válaszuk Krisztus felmagasztaltatására.

### **Krisztus felmagasztaltatásának célja**

Krisztus felmagasztaltatásában Isten dicsőül meg. Krisztus feltámadása, mennybemenetele, megkoronázása és közbenjárása által és majd visszajövele, az 1000 éves uralma és a végső ítélet által. Ha Isten felemel, megerősít, felmagasztal, amint tette ezt például Józseffel Egyiptomban, ezért Istennek adjuk a dicsőséget, és ne tulajdonítsuk ezt magunknak.

Minél több térd hajol meg a földön Krisztus előtt, annál inkább öregbül az Atya dicsősége. Legyünk Isten kezében eszközök a bűnösök megtérítésében, hogy minél több térd hajoljon meg a felmagasztalt Krisztus előtt az Atya Isten dicsőségére. Ámen.

## WILLIAM PERKINS (1558-1602)

Képzelnünk el egy jelenetet, amelyben egy rongyokba öltözött férfi áll összekötött kézzel egy magas, fából készült verpadon. Sötét szemei rémülettől teljeseek, ahogyan meghátrál a gúnyolódó tömeg előtt, akik záptojásokkal és rothadt gyümölcsökkel dobálják.

Hóhérkötéssel a nyakán kész, hogy a csapóajtó fölé álljon. Néhányan a tömegből fagyos, rideg hangon üvöltik: „Halált erre az emberre! Te aljas gazember!”

De amint a hóhér felemeli a kezét és az emberek visszafojtott lélegzettel várják a kivégzést, egy éles, tekintélyt parancsoló hang hallatszik a tömegből. „Azonnal állj!”

### Roszzabb mint a halál

Egy kikeményített gallérú, vaskos, puritán lelkész, Genfi Bibliával a hóna alatt, hirtelen ott terem a verpadnál. Kissé ügyetlenül, de fürgén felmászik a létrára, – az egyik keze nyomorék – majd odalép a halálraítélt elé. Ekkorra a nyomorult fegyenc már kétségek között vergődik. A puritán lelkész ezt kérdi tőle: „Mi a gond veled, talán félsz a haláltól?”

Az elítélt a fejét csóválva tagadja, és így felel: „Én valami sokkal rosszabbtól félek.” „Nos, ha így van – folytatja a lelkész – jöjj le velem, és lásd mire képes Isten kegyelme, hogy megerősítsen téged is.”

A hóhér beleegyezésével, a lelkész leve-szi az elítéltet a létráról, és vele együtt letérdel a verpad lábánál. Samuel Clarke, a puritán életrajzíró így ír Perkinsről: „Istennek ez az áldott embere olyan hatásos, bűnvalló imát mondott el azon a napon, nem rejtve véka alá Isten végső büntetésének elkerülhetetlen félelmetes voltát sem, hogy az ima után, az elítélt keserves sírásra fakadt.”

### Az irgalom karja

Majd Clarke így folytatja: „Miután Perkins látta, hogy a rab szinte a pokol kapuját járta meg, tovább imádkozott, hogy megmutassa neki Jézus Krisztust, – minden bűnbánó és hívő bűnös Megváltóját – Aki az Ő kegyelemmel teljes karját nyújtja felénk, és képes megszabadítani minket nyomorult állapotunkból, és a sötétség erőitől. Perkins oly mennyei ügyességgel és a kegyelem erejével szólt az elítélt lelkéhez, hogy azt öröm töltötte el és a halálra ezután már reménységgel

tekintett. Szinte látta, hogyan törölte el Krisztus drága vére az ő sötét bűneit.

Oly irgalmasan, és szeretetteljesen tárta fel a lelkész az evangéliumot a sebzett lelkének, hogy az újra sírásban tört ki, de azok már az öröm könnyei voltak, a belső, lelki megvigasztalásé. Ezek a könnyek voltak azok, melyek láttára, az ott lévő tömeg a kezeit az egek felé emelte, és dicsőítette Istent azért, amit az elítélt szívében végzett el.

Az ima után a bűnös örömmel állt fel, és teljes határozottsággal lépett oda a létrához. Úgy tűnt, mint aki türelmetlenül várja már a halált, mintha megszabadult volna a pokoltól, amitől még néhány perce annyira rettegett, és látta, ahogyan megnyílik a menny, hogy befogadja az ő lelkét.” (Clarke, Marrow of Ecclesiastical History, 1654, 852-853. o.)



### Kivont kardok

Ez csak egy nap volt William Perkins, egy kiemelkedő puritán életében, aki a 16. század végi Cambridge-ben élt. Minden vasárnap a helyi börtönben prédikált, ahol számos elítélt adta át életét az Úrnak. Clarke így ír erről: „Perkins mindig mély szánalmat érzett az elveszett lelkék iránt.”

Szigorú kálvinista volt, aki a hitvalló reformáció nagy képviselője lett. Tulajdonképpen ő volt az, aki a leghevesebben kardoskodott Jacobus Arminiussal, publikációk és nemzetközi viták keretei között.

Perkins írtózott az arminiánus tanítástól, mivel az Krisztust „fél-megváltóvá” kicsinyítette le. (Perkins, Works, 1616-18, II:622). Perkins a megváltásban Isten

kegyelmét hangsúlyozta, és tisztán tanította a Krisztus központú, „kettős eleve elrendelést”.

Az utóbbi kifejezés azt jelenti, Isten eleve elrendelte, hogy a hitetlenek a pokolra, a kiválasztottak pedig a mennybe kerüljenek haláluk után. A Róm 9,21-ből merítette érvelését, miszerint: „Avagy nincsen-é a fazekasnak hatalma az agyagon, hogy ugyanazon gyuradékból némelyt edényt tisztességre, némelyt pedig becstelenségre csináljon?”

Perkins számára a megváltás félreérthetetlenül a kiválasztottakra korlátozódott. A helyettesítő áldozat tanítását figyelembe véve, azt tanította, hogy Isten szabta meg az árat, és az Atya döntése, a Fiú közbenjárása és áldozata kizárólag a választottakra terjed ki.

Krisztus nem szenvedett azokért, akikért nem imádkozott, mert a közbenjárás és áldozathozatal összekapcsolódik, és Krisztus csakis a kiválasztottakért imádkozott (Jn 17). (II:609)

Perkins nem félt kimondani azt sem, hogy „Isten az elveszetteknek nem adott Megváltót. Krisztus csakis a választottak Megváltója és senki másé.” (I:415)

### Megkülönböztető jegyek

Továbbá nem tartotta szükségesnek azt sem, hogy finomítson azon, ahogyan az evangéliumot hirdeti a bűnösöknek. Ha Isten minden embernek megváltást adna, akkor miért nem üdvözüln mindenki? – kérdi. A válaszból kitűnik, hogy „az ember nem fogja betölteni és betartani Isten parancsolatait és hinni is egyszerre. Túl merész lenne Isten akaratát az ember akaratától függővé tenni, ez olyan lenne, mintha az embert császárrá, Istent pedig az alattvalóvá tennék.” (I:295)

Majd így folytatja, „Isten parancsolatokat adott – bánjuk meg bűneinket és higgyünk –, de nem azért, mintha azokat megtarthatná bárki is, hanem azért, hogy az emberek megpróbáltassanak, és hogy az utolsó ítéletkor, a természetük-ből fakadó hűtlenségünkért megítéltesse-nek.” (II:625)

### Az örök tanítás

Ez a teológia nem titkolt kálvinizmus volt, ami az elefántcsonttornyú Cambridge-i egyetem falai közé lett volna csupán zárva, bár igaz, Perkins munkássága

idején főleg egyetemi körökben forgott. 1558-ban született Warwickshire-ban, majd 1577-től a Cambridge-i Christ's College-ban tanult.

Miután 1584-ben tudományos taggá választották, 1595-ben előadói állást kapott a szintén Cambridge-ben lévő St. Andrew the Great (Szent András) nevű oktatási intézménynél, ahol 1602. október 22-ig, haláláig dolgozott.

Az Erzsébet királynő kori Angliában, Perkins teológiája igen közkedvelt, és követendő volt. 1590 és 1618 között az első Cambridge-i nyomdák közel 210 könyvet nyomtattak ki, melyekből Perkins

nem kevesebb, mint 50-et írt. Ezek a könyvek nemcsak súlyos latin kötetekből álltak, melyekből csak az európai értelmiség táplálkozhatott, hanem tartalmaztak olyan könyveket is, melyek egyszerű angolsággal íródtak a köznéphez, hogy lelki támaszként szolgáljanak nekik is.

A modern tudósok egyetértenek abban, hogy Perkins a 16. század végének kiemelkedő angol református teológusa volt. De Perkins hatása megnyilvánult abban is, amint egy mélyen megtapasztalt és gyakorlati kálvinizmust hirdetett, amelyet úgy a lelkek iránt tanúsított együttérzés, mint az igaz tanításért való bűzgóság jellemezett.

Jól tesszük tehát, ha újra át tanulmányozzuk annak a férfinak az életét és tanítását, akit a puritanizmus szülőatyjának tekintünk. Imádkozzunk, hogy Isten adjon ma is közénk olyan embereket, mint Perkins volt az ő idejében – az igaz tanításokat hűen követő lélekmentőket.

*J. D. Moore*

*(Engedélyezett fordítás: The Banner of Sovereign Grace Truth, 2002. dec.)*

*Fordította: Nagy Márta*



## A KÍSÉRTÉS RŐL...

„A kísértés nagysága nem ment fel az elkövetett bűn nagysága alól...”

*John Willis*

„A tűz megpróbálja a vasat, a kísértés pedig az igaz embert...”

*Kempis Tamás*

„Semmi sem hatékonyabb a kísértés legyőzésénél, mint az istenfélelem...”

*Kálvin*

„A Sátán jó halászként, a halak kedvére való csalétekkel látja el a horgát...”

*Thomas Adams*

„Az olvasás egész emberré tesz, az imádság szent emberré, a kísértés pedig tapasztalt emberré...”

*John Trapp*

„A Sátán adott ugyan Ádámnak egy gyümölcsöt, de elvette tőle a Paradicsomot. Ezért minden kísértésben ne azt mérlegeljük, amit kapunk, hanem azt, amit elveszítünk...”

*Richard Sibbes*

„Aki azt mondod: Ha könyörög értünk a Krisztus, mi az oka hát, hogy

ennyi sok kísértetekben forgunk? Itt így vigasztald magad: 1. A kísértetektől naponként nyomattatol, de azért lám: teljességgel el nem nyomattatol. 2. A kísértetekben kételkedel, de lám: ugyan nem esel kétségben. Kitől vagyon ez? Mert a Krisztus az Ő éretted való imádságával erősíti benned a te lelkedet...”

*Keresztúri Pál*

„Az ifjúság a veszedelmes kísértések ropant nagy fészke; mily kíméletlen, dőre, büszke, hívságos, önféjú, botor, evilágias, és Istennel nem törődő szakasza ez az életnek; úgyhogy ebben az életszakaszban az ördög kispert és felékesített házat talál magának és nálánál is gonoszabb további hét ördögnek. Mert ekkor az indulatok lóháton vágatnak, gőgösek és pezsegnek; ekkor királyi tisztak gyanánt állnak rendelkezésére az óembernek a szolgálói: a vére, buja vágya, nagy akarata és kicsi bölcsessége, keze, lába, csapodár szeme, evilági füle, hogy akarata szerint jöjjenek-menjenek...”

*Samuel Rutherford*

„A kísértés és a lehetőség semmit nem visz be az emberbe, csupán kihozza azt, ami korábban is benne volt...”

*John Owen*

„Ne gondolja senki magáról, hogy szent, mivel nem kísértetik, mert a leg-

szentebbeknek és a legkiválóbbaknak rengeteg kísértésben van részük... Minél magasabb a hegy, annál erőteljesebben ostromolja azt a vihar, minél kiválóbb valaki ebben az életben, annál erőteljesebb az ellenség kísértése...”

*John Wycliffe*

„Vannak kísértések, amelyek a tevékenyek körül ólálkodnak, de mindegyik megkörnyékezi a lustákat...”

*C. H. Spurgeon*

„Senki nem kérheti őszintén és reménykedve, hogy megszabaduljon a kísértésből, ha nem kötelezte el magát őszintén és határozottan arra, hogy távol tartsa magát attól...”

*John Ruskin*

„Könnyebb ellenállni az első kívánságnak, mint kielégíteni az azt követőket...”

*Benjamin Franklin*

„Tanulj meg nemet mondani! Többet érsz vele, mintha tudnál latinul olvasni...”

*C. H. Spurgeon*

*(Válogatta és fordította: Szőke Imre)*

## MEGHALLGATOTT IMÁDSÁG

**A szegény özvegyasszony kis háza ablakánál ült egy meleg májusi estén, kislfia az ablakpárkányra támaszkodva állt mellette. Az asszony nagyon szerette a házikót, amiben laktak; a férje vette, aki csupán néhány hónapja halt meg. Nézte az udvaron a szép gyümölcsfákat, amelyeket a férje ifjú házasság éveikben ültetett. A fák tele voltak virággal, és sok gyümölcsöt ígértek.**

Az özvegy azonban nagyon szomorú volt, mivel ez volt az utolsó este, amit a gyermekével meghitt otthonukban tölthettek. Bár a ház majdnem teljesen ki volt fizetve, mégis oda kellett adniuk másnak. A családfő ugyanis, amikor megvették a házat, 500.000 Ft-ot kért kölcsön 10 évre egy gazdag szomszédtól. A megállapodás szerint a 10. év végéig – kamattal együtt – évente 60.000 Ft-ot kellett kifizetni. A szomszéd a kifizetett éves törlesztésekről elismervényt adott, s a férj ezeket egy dossziéban gyűjtötte, amíg meg nem halt. A hitelből már csak egy részletet kellett kifizetni.

Néhány héttel a férj halála után a hitelező szomszéd is meghalt. Papírjai között a fia megtalálta azt, amelyik a család 10 éves, félmillió tartozásáról szólt, és amely nem tartalmazott feljegyzést a törlesztésről és a 9 kifizetett részletéről.

Elment tehát az örökös az özvegyhez, és kérte, hogy fizesse meg a teljes kölcsönösszeget. Az asszony elmondta a férfinak, hogy az apjának az eltelt 9 év alatt már kifizettek 9 részletet, így már csak 1 van hátra. Az örökös természetesen kérte, hogy bizonyítékként mutassa meg az elismervényeket. Amikor azonban keresték azokat a házban, sehol nem találták. Az egész házat átkutatták, mégsem kerültek elő. A férfi tehát nem hitte el, és közölte, hogy eladja a házat, tehát az asszonnak és a gyerekének ki kell költöznie a házból. A határidő másnap telt le, százezreket kifizetni pedig nem tudtak, mivel nem volt nekik olyan sok pénzüik. Szomorúak voltak, ha arra gondoltak, hogy el kell hagyniuk szeretett otthonukat, és nincs hova menniük.

Az asszony istenfélő volt, de ez a nehézség olyan hirtelen tört rá, hogy egészen összetört, és erőtlen imádságai is teljesen haszontalanoknak tűntek.

Ekkor a kislfia odafordult hozzá, és azt kérdezte:

- Anya, nem gondolod, ha igazán imádkozunk Jézushoz a bajban, akkor Ő valóban megsegít?

- De igen, fiam - válaszolta.

Azzal együtt letérdeltek, és a kislfiu imádkozott Krisztushoz. Kérte Őt, hogy segítsen rajtuk a bajukban, mentse meg őket a kilakoltatástól, vagy ha nem, akkor rendeljen ki kegyelmesen másik helyet, ahol lakhatnak.

Amikor a fiúcska befejezte az imádságot, és felállt, az első dolog, amit meglátott, egy kicsi sárga pillangó volt, ami éppen akkor szállt be az ablakon. Megpróbálta megfogni, de az mindig kicslezte. Egyszer ide szökött, másszor oda, harmadszor meg amoda, de mindannyiszor elvettette. Körbe-körbe hajtott a szobában, de nem tudta elkapni. Végül a pillangó leszállt a padlóra a komód elé, és bement alá. A kislfiu letérdelt, és benyúlt a komód alá, de nem érte el, mert egészen bemászott a falig. Megkérte az édesanyját, hogy segítsen neki elhúzni a komódot a faltól. Ahogyan kihúzták, hátul a fal felől valami leesett a padlóra. Az anya lehajolt, hogy kivegye a komód mögül. És vajon mi volt az? Az elveszett dosszié az elismervényekkel! Most már megvolt a bizonyíték a 9 részletről, hogy valóban kifizették azokat. Azonnal fogták a dossziét, átmentek a szomszédba, és megmutatták az örökösnek a papírokat. Amikor

a férfi hallotta, hogy miként lett meg a dosszié, nagyon meglepődött, és elgondolkodott, hogy Isten milyen csodálatos módon viselt gondot a szegény özvegyről és kislfiáról. Aztán odaadta a 10. elismervényt is, s így most már teljesen az övék volt a ház.

Milyen hamar meghallgatta, és megválaszolta Krisztus a kislfiu imádságát! Egy kis sárga pillangó által válaszolt, mintha egy angyalt küldött volna a mennyből, hogy megmutassa az elveszett dossziét.

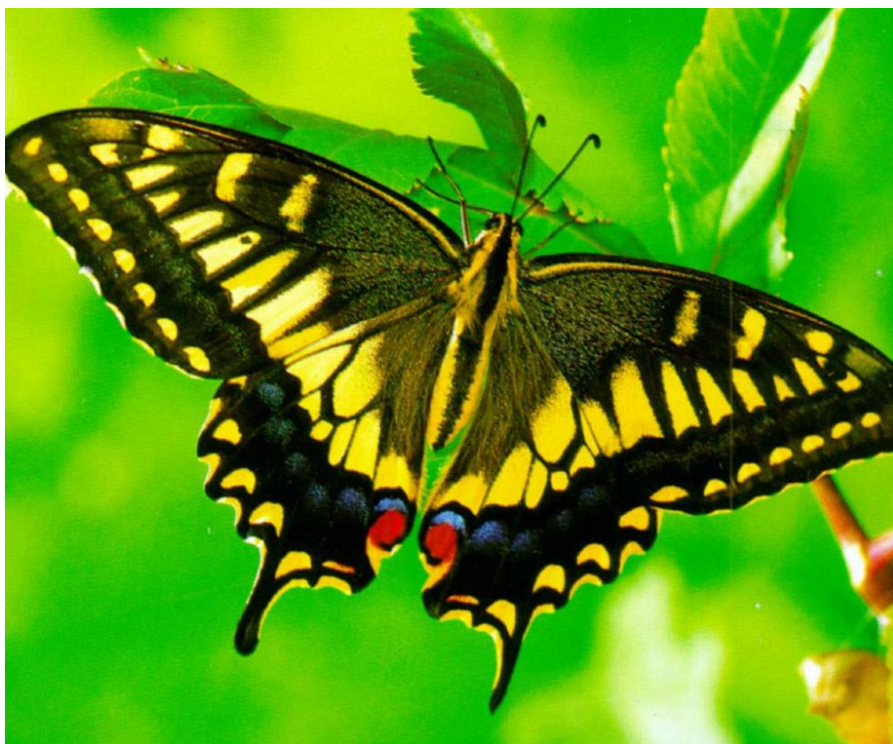
Valóban láthatjuk, hogy Isten milyen könnyen felhasználhatja még a legkisebb dolgokat is arra, hogy megsegítse az Ő gyermekeit.

Isten hatalmas, irgalmas, és csodálatosan munkálkodik. Vajon te is az egyetlen, Mindenható Istent szolgálod?

„Hát nem tudod, vagy nem hallottad, hogy örökkévaló Isten az Úr? Ő a földkerekség teremtmője, nem fárad el, és nem lankad el, értelme kifürkészhetetlen.” (Ézs 40,28)

(Engedélyezett fordítás: *The Banner of Sovereign Grace Truth*, 1997. december, forrása Rev. Richard Newton; *The Great Pilot and His Lessons*)

Fordította: Tihanyi Pál



# KÁLVIN JÁNOS EVANGÉLIZÁCIÓS MUNKÁJA FRANCIAORSZÁGBAN ÉS BRAZILIÁBAN

## Evangelizáció Franciaországban

Hogyan mozdította előre Kálvin a reformáció ügyét egész Európában? Ahhoz, hogy ezt jobban megértsük, vessünk egy pillantást arra, amit Franciaországban tett.

Ez az ország csak részben volt nyitott a református evangelizáció előtt. A vallási és politikai ellenségeskedés, amely Genfét fenyegette, állandó veszélyt jelentett Franciaországban is. Mindazonáltal Kálvin és munkatársai igyekeztek a legtöbbet kihozni a kínálkozó lehetőségekből. Genfben a lelkészek tanácsának jegyzőkönyvében a franciaországi missziós erőfeszítések felügyeletéről jegyezték fel a legtöbbet, összehasonlítva a más országokról szóló feljegyzésekkel.<sup>1</sup>

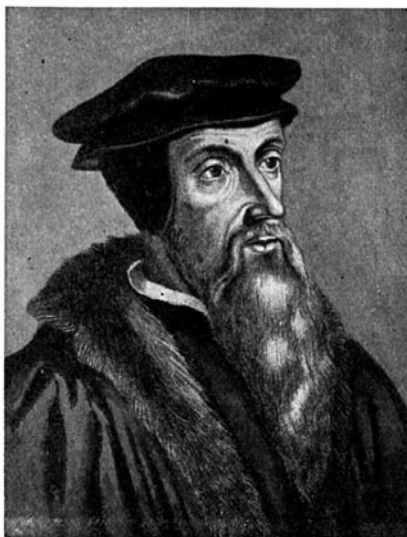
Íme az evangelizáció működése: A francia református hívők Genfben menekültek, és ottlétük alatt sokan elkezdtek teológiát tanulni. Ezt követően pedig úgy találták, hogy vissza kell térniük saját népiükhöz, mint református evangélisták és lelképásztorok. Miután letették a szigorú teológiai vizsgát, mindegyikük megbízatást kapott a genfi lelkési tanácstól. Az esetek többségében e lelkési megbízatások kiadásával Genf eleget tett egy-egy francia gyülekezet hivatalos kérésének, amely gyülekezetek lelkészt kerestek. A lelkészt fogadó gyülekezetek nagy része életéért küzdött az üldöztetések közepette.

Azokat a francia menekülteket, akik lelképásztorként tértek vissza hazájukba, végül meggyilkolták, de az ő buzgóságuk bátorította és eltette egyházaik tagjainak reménységét. Missziójuk – melynek célja az volt, hogy ismertebbé tegye az evangéliumot Franciaországban, a mi Urunk parancsának megfelelően – sikeres volt. A református evangéliumi prédikáció gyümölcsöt termett: óriási ébredés lett. 1555-ben csupán egyetlen teljesen szervezett református gyülekezet működött Franciaországban, viszont hét évvel később ezeknek száma elérte a közel kétezret.

A francia református lelképásztorok Istenért buzgólkodtak, és a hatalmas üldöztetés ellenére Isten felhasználta őket több ezer ember megtérésében. A protestantizmus történetében ez az egyik legfigyelemreméltóbb példája a hatékony hazai missziós munkának, és az egyik leg-

inkább bámulatos ébredés az egyháztörténelem folyamán. Néhány francia református gyülekezet igen nagy létszámúvá vált. Például a Pierre Viret által vezetett gyülekezet 8.000 úrvacsorázó tagot számlált Nimes-ben. A francia lakosság több mint 10%-a, azaz kb. 3 millió ember tartozott ezen gyülekezetekhez az 1560-as években.

1572-ben a Szent Bertalan éji mészárláskor 70.000 protestánst öltek meg. A



gyülekezetek azonban továbbra is folytatták munkájukat. Végül az üldözések során igen sok francia protestánst elűztek, akiket egyébként hugenottáknak neveztek. Ezek elhagyták Franciaországot s különböző országokba vándoroltak, ahol gazdagították az ottani gyülekezeteket.

A menekülő lelkészek nem mindegyike kapott franciaországi kiküldetést. Egy részük Észak-Olaszországba, mások Antwerpenbe, Londonba és más európai nagyvárosokba mentek szolgálni, néhányuk Európán kívülre, a messzi Brazíliába. Bárhová is kerültek szolgálni, prédikációjuk erővel és hatalommal szólt, Isten megáldotta munkájukat.

## Evangelizáció Brazíliában

Kálvin tudta, hogy sok nemzet és sok ember nem hallotta még az evangéliumot, és Isten szívére helyezte ezt az ügyet. Bár nem ismert olyan feljegyzés,

amely szerint valaha kapcsolata lett volna az új világ pogány népeivel Ázsiában és Afrikában, Kálvin részt vett a dél-amerikai indiánok evangelizálásában a Genfből irányított brazil misszió keretében. Egy hugenotta szimpatizáns, Gaspard de Coligny segítségével és II. Henrik támogatásával Nicolas Durand (akit Villegagnonnak is neveztek) 1555-ben expedíciót vezetett Brazíliába, és ott egy kolóniát hozott létre. A gyarmatosítók között börtönviseltek is voltak, és jó néhányan hugenották. Amikor Rio de Janeiro közelében probléma alakult ki az új kolóniában, Villegagnon a francia hugenottákhoz fordult jobb telepeseikért. Felhívást intézett továbbá Coligny-hoz és Kálvinhoz, valamint a genfi gyülekezet felé. Jean de Lery, cipész és a genfi teológia diákja, aki hamarosan csatlakozott a brazil kolóniához, a következőket jegyezte fel naplójába: „Azt kérték a levélben, hogy a genfi gyülekezet azonnal küldjön igehirdetőket Villegagnon-hoz és velük együtt még sok-sok más személyt, akik járatosak a keresztyén vallásban, hogy segítsék a gyarmatosítók megújulását, reformációját, és elvigyék a barbároknak az üdvösség tanát.” Ez a kérés egyértelműen felelősséget ruházott a genfi gyülekezetre a pogányok felé történő evangelizációt tekintve.

Jean de Lery feljegyzése szerint a gyülekezet reakciója a következő volt: „Kézhez kapván e leveleket és hallván e híreket, a genfi gyülekezet hálát adott Istennek, hogy a Jézus Krisztusról szóló tanítások egy olyan idegen országban is terjednek, amely igen messze van tőlük, és ráadásul egy olyan nép körében, ahol az emberek egyáltalán nem ismerték az igaz Istent.”<sup>2</sup>

A lelkészek tanácsa két misszionáriust választott, akiket Brazíliába küldtek. Az erről szóló tömör feljegyzés a következő: „M. Pierre Richer-t és M. Guillaume Charretier-t választották. Ezt követően mindkettőjüket az Úrnak ajánlották, és az Ő gondjaira bízta, s kiküldték őket egy levéllel a gyülekezettől.”<sup>3</sup> Továbbá tizenegy nem egyházi embert is választottak a kolóniába, közöttük Jean de Lery-t.

A munka az indiánokkal nem ment egykönnyen Brazíliában. Richer pásztor azt írta Kálvinnak 1557-ben, hogy a pogányok viselkedése meglehetősen bar-

bár. „Ennek következtében meginogtunk abbéli reménységünkben, hogy Krisztus kijelentését továbbadhatjuk számukra” – mondta.<sup>4</sup> Richer ugyanakkor nem akarta feladni a missziót. Azt mondta Kálvinnak, hogy a misszionáriusok majd lépésről lépésre fognak haladni, és türelmesen várnak arra a hat fiatalemberre, akik beálltak a Tupinambas indiánok közé, hogy megtanulják nyelvüket. „Miután a Mindenható ezt a feladatot adta nekünk, arra számítunk, hogy egyszer ez a terület is Krisztus uralma alá kerül” – tette hozzá határozottan. Ugyanakkor bízott abban, hogy a református gyülekezet kegyes, istenfélő, és szorgalmas tagjainak bizonyoságtétele hatást gyakorol az indiánokra.

Richer négy tekintetben is jól példázza Kálvin missziós törekvéseit: (1) engedelmség Istennek, mivel egy nehéz szituációban azt tette, ami ott lehetséges volt; (2) bizalom Istenben, ami újabb lehetőségeket ad a bizonyoságtételre; (3) kitartás a keresztyének cselekedeteinek és életmódjának fontossága mellett, hiszen ezek a bizonyoságtételek eszközei; (4) meggyőződés olyan tekintetben, hogy Isten növelni fogja az Ő országát.

A történet további része tragikus. Villegagnon kiábrándult Kálvinnól és a reformátorokból. 1558. február 9-én Rio de Janeiro mellett megfojtott három kálvinistát, és a tengerbe hajította őket. A hívők elmenekültek, hogy megmentseik életüket. Később a portugálok megtámadták, és lerombolták mindazt, ami a településből maradt.

Így végződött az indián misszió. Nincs feljegyzés egyetlen megtért indiánról sem. De valóban ez lenne a történet vége? Amikor a mártírok beszámolóját hat évvel később kiadták Rio de Janeiro-ban, az ezekkel a szavakkal kezdődött: „Az a barbár föld, amelyet meglepett és bámulatba ejtett a mi Urunk, Jézus Krisztus mártírjainak halála, egy napon gyümölcsöket fog teremni, amelynek magvait ez az értékes áldozathozatal vetette el.”<sup>5</sup> Vagy, ahogyan egyszer Tertullianus írta: „A mártírok vére az egyház magja.” Ma Brazíliában növekszik a református hit, a konzervatív presbiteriánus gyülekezetekben egyrészt a református tanítás által, másrészt a Puritán Misszió és különféle más szolgálatok által, amelyek újra kiadják a református és a puritán írásokat Portugáliában.

Egyértelmű, hogy Kálvint érdekelte az evangélium tengerentúli terjesztése, de

buzgalmának határt szabtak a tizenhatodik század következő realitásai:



### 1. Időkorlát.

A reformáció Kálvin idejében még olyan új volt, hogy különösen koncentrálnia kellett az igazság megalapozására a gyülekezetekben. Az a missziós egyház, amely nem az igazság alapjaira épül, nincs megfelelően felszerelve illetve felfegyverkezve, hogy üzenetét elvigye idegen országokba is.

### 2. Otthoni munka.

Azok, akik Kálvint kritizálják, mondván, hogy Kálvin külföldi missziós munkái elbuktak, meglehetősen igazságtalanok. Hiszen nem azt parancsolta-e Krisztus az Ő tanítványainak, hogy kezdjék el hirdetni az evangéliumot Jeruzsálemben és Júdeában (otthoni missziós tevékenység) és azután menjenek Samáriába illetve vigyék el az evangéliumot a föld végső határáig (külföldi missziós munka)? Nyilvánvalóan egy megalakult egyháznak mind a hazai, mind a külföldi missziós munkában részt kell vállalnia, de tévedünk, amikor ezek közül az egyiket fontosabbnak ítéljük, mint a másikat. Az igaz és hiteles evangéliumi lelkület mindenhol meglátja a szükségét, az örömhír hirdetésének szükségességét. Nem esik prédájául annak a világias lelkületnek, amely azt hirdeti, hogy „annál jobb, minél távolabb vagyunk a hazánktól”.

### 3. Állami megszorítások.

A reformátorok tengerentúli missziós munkája gyakorlatilag lehetetlen volt, mivel az európai kormányok legtöbbször fölérték római katolikus hercegek, királyok és császárok gyakorolták az uralmat. A protestánsokat széles körben üldözték. Kálvin azt írta erről: „Ma, amikor Isten

azt kívánja, hogy az evangélium hirdessék mindenütt a világon, hogy a világ újjászülethessen a halálból az életre, úgy tűnik, mintha lehetlent kívánna. Látjuk, hogy mennyire ellenállnak nekünk mindenfelé, látjuk, hogy a Sátán milyen s mennyiféle fondorlattal dolgozik ellenünk, hiszen minden utat maguk az uralkodók torlaszolniak el előttünk.”<sup>6</sup>

Majdhogynem minden ajtó zárva volt Kálvin és az őt követő reformátorok előtt a pogány világ felé. Az iszlám világ dél és kelet felé állt őrt a török hadsereg által, a spanyol és portugál tengeri csapatok elzárták az utat az akkor nemrégiben felfedezett új világ felé. VI. Sándor pápa 1493-ban a spanyol és a portugál kormányzóknak különleges jogot adott ezekre a területekre vonatkozóan, és e kizárólagos uralkodói jogot az őt követő pápák, valamint államközi egyezmények is megerősítették.

Kimenni a világba – Kálvinnak és más reformátoroknak nem feltétlenül jelentette azt, hogy el kell hagyniuk Európát. A hitetlenség ellen vívott küzdelem missziós harctere egyből ott volt a „keresztyénység birodalmában”. A genfi gyülekezet számára Franciaország és Európa nyitott volt. Megerősödve Kálvin evangéliumi teológiájával a hívők buzgón válaszoltak a missziós felhívásra.

*Dr. Joel R. Beeke*

*(Dr. Joel R. Beeke a Puritán Református Teológiai Intézet elnöke, valamint teológia és homiletika professzor, a Heritage Reformed Church lelképásztorja Michigan-ben)*

*(Engedélyezett fordítás: The Banner of Sovereign Grace Truth, 2001. december)*

*Fordította: Tibanyiné Nagy Enikő*

<sup>1</sup> Robert M. Kingdon, Geneva and the Consolidation of the French Protestant Movement (Madison: University of Wisconsin Press, 1967), 31.o.

<sup>2</sup> R. Pierce Beaver, “The Genevan Mission to Brazil,” in Heritage of John Calvin, ed. John H. Bratt, 61.o.

<sup>3</sup> Philip E. Hughes, ed. and trans., The Register of the Company of Pastors of Geneva in the Time of Calvin (Grand Rapids: Eerdmans, 1996), 317.o.

<sup>4</sup> Beaver, 62.o.

<sup>5</sup> G. Baez-Camargo, “The Earliest Protestant Missionary Venture in Latin America,” Church History 21, 2 (June 1952), 144. o.

<sup>6</sup> 1Móz 17,23 kommentárja



## A KIRÁLY NÉGY FIA

Volt egy kis ország, annak egy királya, annak pedig négy fia.

A király a legnagyobb fiát kedvelte a legjobban. A fiúnak szép termete volt, ezért apja pompás ruhákat vett neki, bőkezűen kényeztette, és mindenből, ételből, italból a legjobbbat adta neki.



A második fiát is nagyon kedvelte, mert jó üzleti érzéke volt, értett a pénzhez. Dicselkedett is vele mindenkinek a király, aki a szíve mélyén mindig félt attól, hogy a fia egyszer más országba házasodik, és elköltözik tőle.

A király a harmadik fiát is szerette, aki előzékeny, figyelmes és türelmes, apja bizalmasa volt. Amikor a királynak gondja akadt, mindig ehhez a fiához fordult, aki okos tanácsokkal segített neki.

A király legkisebb fia hűséges és szolgálatkész volt, tisztelte, szerette apját, és segítette őt a legapróbb dolgokban is. De a király mégsem szerette a legkisebb fiát, nem törődött vele, és jórészt tudomást sem vett róla.

Egy nap a királynak a hatalmas hódító császár hadüzenetét hozták meg a futárok. A császárnak a legnagyobb és legerősebb hadserege volt a világon, minden ellenségét elpusztította. A király összegyűjtötte seregét, de tudta, hogy országának és életének hamarosan vége.

A király ezt gondolta:

- Négy fiam van, erős felnőtt férfiak, vajon velem tartanak a csatában?

Megkérdezte hát a legnagyobb fiát.

- Fiam, tudod, hogy téged szerettelek a legjobban, bőszesen elhalmoztalak, mindenből a legjobbat, a legrágább ruhákat adtam neked. Most nagy csatára készülök, és lehet, hogy meghalok. Velem tartasz-e a harcban?

- Még mit nem! - felelte a fiú, azzal sarkon fordult, és otthagyta az apját.

A válasz úgy hasított a király szívébe, mint egy éles pengéjű kard. Igen elszomorodott.

A király ekkor megkérdezte a második fiát.

- Fiam, tudod, hogy egész életemben szerettelek, mindig is te voltál a büszkeségem. Most nagy harcra készülök, lehet, hogy meg is halok. Eljössz-e velem a csatába?

- Nem, apám, nem tehetem. Az élet szép, és én élvezni akarom. Elmegyek más országba, elszegődök más királyhoz, megforgatom a pénzemet, és élek majd gazdagon, gondtalanul.

A király nagyon elbúsult fia válaszan.

Megkérdezte a harmadik fiát is.

- Fiam, mindig hozzád fordultam, ha tanácsra volt szükségem, és te mindig segítettél nekem. Most háborúba készülök, lehet, hogy meg is halok. Velem tartasz-e az ütközetbe?

- Sajnálom apám, ezúttal nem segíthetek rajtad. Ha meghalsz, legfeljebb eltemetni tudlak tisztességgel, de ennél többet nem tehetek.

Ez a beszéd villámcsapásként sújtott le a királyra, csak ült ott magába roskadva. Ekkor a király mellett megszólalt valaki.



- Én veled megyek, nem számít, hogy hova mész, akár a halálba is.

A király fölnézett: a legkisebb fia volt az. Láta annak szomorú szemét, és meglátta abban, hogy valójában sohasem szerette őt igazán.

A király bánkódva felsóhajtott:

- Drága fiam, jobban kellett volna törődnöm veled, amíg tehettem volna!

Mindannyiónknak van négy fiunk az életünkben.

Az első a testünk. Nem számít, hogy mennyi és milyen dologgal halmozzuk el, időt és energiát nem kímélve a szép külsőért, amikor meghalunk, a testünk el fog hagyni bennünket.

A második fiú a vagyon, a pénz, a státusz. Halálunkkor mind másokra szállnak.

Harmadik fiunk a családjunk és a barátaink. Mindegy, hogy milyen közel álltak hozzánk életünkben, a sírnál tovább ők sem tudnak velünk jönni.

És vajon a negyedik, a legkisebb? Ő a lelkünk, akit olyan gyakran elhanyagolunk, akivel nem törődünk, miközben a múlandókat, testünk kényelmét, az anyagi javakat, a jólétet hajtjuk.



Valójában ő az egyetlen, aki hűségesen mindenhová elkísér bennünket, akár hová megyünk is. Egyedül ő jön velünk a halálba.

Jó tehát, ha addig törődünk vele, és megerősítjük Istentől való igaz táplálékkal, amíg nem késő.

Inkább, mint addig várni, és halogatni, amíg egyszer csak a halálos ágyon találjuk magunkat, sajnálkozva. Vagy hirtelen az ítélőszék elé állítva. Amikor már késő...

*„Isten azonban azt mondta neki: Bolond, még ez éjjel elkérik tőled a lelkedet, kié lesz akkor mindaz, amit felhalmoztál? Így jár az, aki magának gyűjt, és nem Isten szerint gazdag.” (Lk 12,20-21)*

*„Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol a rozsda és a moly megemészti, és ahol a tolvajok kiássák és ellopják; hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket mennyben, ahol sem a rozsda, sem a moly meg nem emészti, és ahol a tolvajok ki nem ássák, sem el nem lopják.” (Mt 6,19-20)*

*(Az E-mail Ministry nyomán.  
Fordította és átdolgozta: Tibanyi Pál.)*

## A HŰSÉGES ISTEN

**„Milyen jó hálát adni az Úrnak, és zengeni neved dicséretét, ó Felséges, hirdetni reggel szeretetedet, hűségedet minden éjjel!”**

Katolikus családból származom, ahol a család női tagjai mindig is templomba járók voltak. Édesanyám viszonylag rendszeresen járt misékre, amikre engem is hívogatott. Vallásos neveltetésben nem volt részem és bevallom nem is vágytam rá. Abban az időben a templomba járás csupán formaságnak tűnt számomra, de, hogy lelkiismeretem megnyugtassam, és úgymond Istennek is eleget tegyek, a karácsonyi éjféli miséket én sem hagyhattam ki. Ami azt illeti, a hideg és a fáradtságos virrasztáson kívül más emlék nem is maradt meg ebből az időből. Viszszatekintve, ebben is Isten gondviselését látom, és hálás vagyok, hogy megőrzött a külső, formális vallásosságtól, és a szertartások megkötözöttségétől. „Tudjuk, hogy az ember nem a törvény cselekedetei alapján igazul meg, hanem a Krisztus Jézusba vetett hit által.” (Gal 2,16)

A középiskola után külföldön vállaltam munkát, minél messzebbre kerülve az otthoni felügyeletől, és persze fűtött a kalandvágy is. Majd ezt követték a főiskolai évek, amelyek alatt még jobban átadtam magam a világ által kínált csábításoknak, és mi több, úgy gondoltam, ez jár nekem, hisz egyszer vagyok fiatal és élvezni akartam az életet. „Van út, amely egyenesnek látszik az ember előtt, de végül a halálba vezet.” (Péld 14,12) Látszólag jól mentek körülöttem a dol-

gok, hisz jól tanultam, a körülöttem élő emberek szerettek, egyszóval jó embernek tartottam magam. Legalább is kívülről ezt a képet festettem, és magamnak is próbáltam ezt mondogatni, de belül üres, gondterhelt, elégedetlen és mélységesen boldogtalan voltam. Oly ostobán, vakon és kétségbeesetten loholtam a boldogság és egy fajta lelki békesség után, hogy közben nem vettem észre Isten hívó szavát.

Mint a legtöbb ember, én is azt gondoltam, hiszek Istenben, hisz ha valaki feltette volna nekem ezt a kérdést, igenel válaszoltam volna. Katolikus háttérből kifolyólag esténként igyekeztem elmormolni a Miatyánkot, sőt a keresztség sem maradhatott el lefekvés előtt. Számtalan ígéretet tettem Istennek, amiket persze tudtam, hogy nem fogok betartani. Istenről alkotott képem torz volt, és Krisztust, mint Megváltómat pedig egyáltalán nem ismertem.

A főiskola alatt Isten egy keresztyén lányt rendelt mellém, aki ha találkozunk, minden alkalmat megragadott, hogy Krisztusról beszéljen nekem. Mondanom sem kell, buzgó evangelizálását fanatizmusnak véltem, és még sajnáltam is érte. Akkor még nem tudtam, hogy sajnálatra nekem lett volna szükségem.

A diplomaosztó után felkerültem Budapestre, hogy még jobban elmerüljek a társasági életbe, szórakozásba, társkeresésbe. Nem akartam lemaradni semmiről sem. Az életem munkából, szórakozásból és újra a boldogság kereséséből állt. Lelkem szüntelen sóvárgott valami után,

nem találva nyugalmat. „Majd én magam keresem meg juhaimat, és én viselem gondjukat.” (Ez 43,11) Az idő tájt, mit sem tudtam erről az Igéről, csak utólag látom, hányszor próbált az Úr magához hívni engem, de én kitartóan ellenálltam, és hallani sem akartam arról, hogy belőlem is keresztyén legyen. Úgy gondoltam, a keresztyénség egy csomó lemondással jár, és én nem akartam lemondani semmiről.

Mily hála, hogy a mi Urunk egy hosszúútú és féltőn szerető Isten, jó pásztor, aki bizony nem hagyja elveszni az Ő juhait! Így tett velem is. Nem szűnt meg hívni engem, és újból keresztyén testvéreket állított mellém. Többszöri kitartó és tapintatos hívásukra elkezdtem járni a gyülekezetbe, de még mindig a társaság keresése, mintsem Isten Igéje vonzott az alkalmakra. Az Úr kegyelméből lassan, halló füleket kaptam, és a Biblia olvasása által Isten Szentlelke elkezdett munkálkodni bennem is.

Majd egy szovátai hitmélyítő tábor után Isten keze egyre jobban rám nehezedett. „...mert nyílaid belém hatoltak, és rám nehezedett kezed, nincs ép hely testemen sújtó haragod miatt. Mert bűneim összecsaptak fejem fölött, súlyos teherként nehezednek rám... Bizony, megvallom bűnömet, bánkódom vétkeim miatt.” (Zsolt 38,3-5; Zsolt 38,19) Az a kéz, amitől titokban úgy féltem, most az áldásomra volt. Isten megláttatta velem, mily nyomorult vagyok, és Nélküle teljességgel képtelen a jóra. Hálás vagyok, hogy az Ő szemein keresztül láthattam meg magam. Rávilágított büszkeségemre, önteltségemre, önsajnálatomra, képmutatásomra, és még sorolhatnám, de nem utolsó sorban arra, hogy Krisztus nélkül elvesztett vagyok, és hogy Ő az én bűnemet is elhordozta a kereszten. Megértettem, hogy egyedül Krisztus által van üdvösségem, hit által és ez nem az én érdemem, hanem Isten ajándéka.

Áldom az Urat, hogy megkeresett és nevemen szólított, hogy Benne a Megváltómat ismerhetem meg, hogy az a Krisztus, akivel nem tudtam mit kezdeni, most már az életem értelmét jelenti, és boldogságom egyedüli forrása. Áldom azért, hogy kihozott a bűn mocsarából, a világi megkötözöttségéből, a csüggedésből, és új értelmet adott az életemnek: Őt szolgálni vágyó lelkületet.



*Drága Mennyei Atyám! Magasztallak, és áldalak azért, hogy érdemtelenül, gyermekedé fogadtál Krisztusban. Hálás vagyok Uram, hogy lehajoltál hozzám, és hogy értem is elszentvedtet a kereszthalált. Köszönöm, hogy egy féltőn szerető Isten vagy, aki nem gyönyörködsz a bűnösök halálában, de Szent vagy, és bizony megbünteted a bűnt. Köszönöm, hogy Te anynyira szerettél, hogy a legdrágábbat adtad értem a Te Szent Fiadat.*

*Oh, Uram, bocsásd meg, hogy mindezeket tudván, és megtapasztalván, én mégis oly sok-*

*szor elszomorítlak az én bűneimmel. Bocsásd meg, ha a bétköznapi terhe alatt, néha összeroskadok, és nem ég bennem a Te házad iránt érzett féltő szeretet. Oh bocsásd meg kérlek, szívem gonoszságait és moss ki engem az én álnokságaimból! Uram, vizsgálj meg engem, és ismertesd meg velem a Te akaratot! Ejtsd rabul az én gondolatim és szívem kívánságait, hogy azok Neked tetszőek legyenek! Oh, kérlek, ne vond meg tőlem Szentlelked, és formáld Krisztus Fiad jellemére! Könyörgök Atyám, tégy engem áldott eszközöddé, hogy lelkeket*

*tudjak menteni Néked, hogy ezáltal is a Te Neved dicsőüljön meg! Ámen.*

*„Egy dolgot kérek az Úrtól, azért esedezem: hogy az Úr házában lakhassam egész életemben, láthassam, mily jóságos az Úr, és gyönyörködhessem templomában.” (Zsolt 27,4)*

Nagy Márta

## A KÖVETKEZŐ LÉPÉS...

**„De én?! Már-már meghanyagtak lábaim; kis híjja, hogy lépteim el nem iszamodtak.” (Zsolt 73,2)**

Gyerekkori éveim hamar és gondtalanul teltek, boldog voltam. A szüleim előtt mindig jó akartam lenni, és ez kisebb-nagyobb hazugságokkal sikerült is. Nagyon fiatalon belekeveredtem a világi életbe, szórakozásokba, bulizásokba. A vallásos kötelezettségek, mint például a konfirmálás, nem jelentettek semmit az életemben, és az évek teltek. Nagy lány lettem, tele büszkeséggel és önteltséggel. Az évek tovább teltek, az emlékek gyűltek, és egy napon éreztem, hogy valami nincs rendben az életemben. Mindaz, ami addig a boldogságot jelentette számomra, értékét veszítette. Be kellett látnom, hogy kudarcot vallottam, és nagyon mélyre süllyedtem. Tudtam, hogy lépést kell váltanom, de merre? A figyelmeztetésre ugyan fölhaborodtam, de nem volt békességem. Nyugtalanágom egyre nagyobb lett a rám nehezedő terhek miatt. Elviselhetetlen, és szomorú voltam. Egy nagy pusztában éreztem magam, mint valami elveszett juh. (Zsolt 119,176)

Amint ezeken gondolkoztam, Isten első lépésként valakit fölhasználva, kezembe adta az Igazság Igéjét, a Szentírást (2Tim 2,14-18). (Ez a valaki ma már kedves testvérem a Krisztusban). Olvasva Isten Igéjét, felismertem, mennyire bűnös ember vagyok, és hogy a bűn nélküli Jézus értem is meghalt a keresztfán. Így menekülhetek meg Isten ítéletétől, hogy szabadságot nyerjek, és éljek.

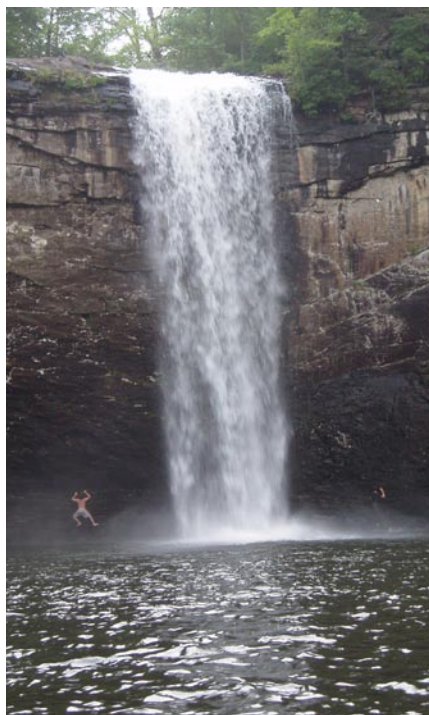
Második lépésként, kezdtem elhajolni a világ csábításától, és hálaadással Istenhez fordulni. Ez az új kezdet sokszor félelemmel töltött el, de olvasva a 3Móz 26,21 versét („ha nekem ellenemre jártok,

és nem akartok rám hallgatni, akkor még hétszeres csapást bocsátok rátok bűneitek szerint.”) méginkább meggyőzött, hogy itt nem lehet megállni.

A következő lépések megtételében már nem állhattam meg, mivel Isten hatalmas munkát végzett az életemben. Kedvet, és örömet találtam Megváltómnál. Most már öröm volt Neki engedelmeskedni.

Természetesen azóta is Isten irtalmára és kegyelmére szorulok naponként, és szembe kell néznom bűneimmel. Azt azonban tudom, hogy a bűn rosszabb, mint a szenvedés, és a bűn nem jár egyedül. Isten gondoskodó keze azonban ma is tart, és Ő a legnagyobb ajándékot adta nekem, amit ember valaha is kaphat.

Most már tudom mi a következő lépés. Megosztani ezt az örömet, elmondani azt, hogy Jézus Krisztus értem is áldozta magát, és ma már Ő él énbennem.



„Krisztussal együtt megfeszítettem. Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus; a mely életet pedig most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, Aki szeretett engem és önmagát adta értem.” (Gal 2,20)

Van tehát lehetőség a Teremtővel való megbékülésre, és a kegyelem titkának megtapasztalására. Legyen áldott a mi Krisztus Urunk, Aki ma is kész arra, hogy újból és újból bátorítson, megbocsásson, és újat kezdjen velünk, ha kudarcot vallunk.

*„Ti vagytok a földnek savai; ha pedig a só megízellenül, mivel sózzák meg? Nem jó azután semmire, hanem hogy kidobják és eltapsák az emberek. Ti vagytok a világ világossága. Nem rejtehetik el a hegven épített város. Gyertyát sem azért gyújtanak, hogy a véka alá, hanem hogy a gyertyatartóba tegyék és fényljenek mindazoknak, akik a házban vannak. Úgy fényljenek a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.”*

(Mt 5,13-16)

*„Pedig betegséginket Ő viselte, és fájdalminkat hordozá, és mi azt hittük, hogy ostromoztatik, verettetik és kínoztatik Istentől! És Ő megsebesítettett bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért, békességünknek büntetése rajta van, és az Ő sebeivel gyógyulánk meg. Mindnyáján, mint juhok eltelvehedyünk, kiki az ő útára tértünk; de az Úr mindnyájunk vétékét Őreá veté. Kínoztatott, pedig alázatos volt, és száját nem nyitotta meg, mint bárány, mely mézszárszékre vitetik, és mint juh, mely meg-némul az őt nyírók előtt; és száját nem nyitotta meg!”*

(Ézs 53,4-7)

Fülöp Erika

## FEDEZD FEL ÖNMAGAD!

**Kedves Olvasó! Arra hívlak, hogy gyere velem egy kis felfedező útra. Ez egy rövid utazás, azt is mondhatnánk, hogy egyetlen lépés. De ez a kis lépés, ha valóban megértjük, hogy miről szól, akkor óriási előrehaladást jelent majd. Hiszen – ahogyan a bölcs mondás tartja – a leghosszabb út is egyetlen lépéssel kezdődik.**

Óriási lépés egy ember életében, ha rájön, hogy az ő szempontjából nincs engesztelés a bűnre, tehát így Isten ítélete igazságos és jogos. Ehhez viszont Isten törvényét kell ismerni, amely a Szentlélek ereje által halálos erő. „Mert én a törvény által meghaltam a törvényének, hogy Istennek éljek.” (Gal 2,19) Isten törvényében ismerheted meg a nyomorult állapotodat. Itt láthatod meg kilátás nélküli életed. A bűnből nem tudunk önerőből kimászni. Sőt még ennél is többről van itt szó. Még csak nem is ébredünk tudatára, hogy bűnben vagyunk. Ha a bűnös

állapotot elhagyhatnánk, akkor válhatnánk igazán „jóvá”, így lehetnénk igazak. De sajnos ez a bűnösség magában hordozza a jóra való képtelenséget.

Azt még csak-csak elviselik sokan, hogy az ember bűnös – általában ezt úgy szokás mondani, hogy nem vagyunk tökéletesek – de azt, hogy teljesen romlottak is lennénk, erről nem hallani manapság. Szinte senki nem beszél az ember jóra való képtelenségéről.

Itt óriási dologról van szó. Arról, hogy te Isten nélkül élsz a világban. A Teremtő, az Alkotó nélkül. Nos, nem teljesen nélküle, mert azt nem tudnád megtenni, még csak levegőt sem tudnál venni Isten nélkül, de úgy élsz, mint aki nem akar igazán tudomást venni Istenről. Ez az állapotod egy reménytelen, elveszett és magányos állapot.

Vajon érted, hogy miről van szó?

Egyesekről felénk azt szokás mondani, hogy: megvan, mint a kukac a tornában. Vagyis azt gondolja, hogy az a

legfinomabb, mert mást még nem ízlelt. Ugyanígy vagyunk mi is. Még csak nem is tudjuk, hogy romlottak, elveszettek vagyunk, hacsak Isten Lelke meg nem világosítja elménket. A Szentléleknek kell megláttatnia velünk a saját állapotunkat. Isten törvénye beszél az állapotunkról, de a törvény megértéséhez szükségünk van a Szentlélek világosságára. Ha Isten Lelke elkezd munkálkodni benned, akkor ki tudod mondani ezt: igaz, elvesztett vagyok.

Ekkor már megvan az első lépés. Már tudunk valamit. Ekkor tudunk igazán, és biztosan valamit. Ez fontos, mert nem építhetjük reménységünket érzéseinkre. Az érzéseinkre építeni alaptalan és inga-tag dolog lenne. Itt tehát csak azt hangsúlyozom, hogy – a bűn romboló hatása miatt – minden bűnös ember egyaránt az érzelmi alapján dönt. Ez pedig rendkívül veszélyes dolog.

Ezért szükséges olvasni a Bibliát, hogy meglásd saját állapotodat, romlottságodat, jóra való képtelenségedet. Ha nem olvasod, attól még a romlottság megvan, csak esetleg nem tudsz róla. A törvény azért van, hogy a bűnt felismerjük általa. (Róm 3,20)

Az első embernek kissé könnyebb volt a helyzete, mert Isten a szívébe helyezte a törvényt. (A mi szívünkben is ott van, de az némiképp megromlott.) Ádámnak „csak” azt kellett tennie, hogy engedelmeskedik. De nem ezt tette. Csak egyedül Krisztus tett eleget a törvény követelésének, csak egyedül Ő élt egy tökéletes életet. Ezért csak egyedül Ő általa üdvözölhetünk. Mindenki más, aki a közbenjáró szerepet igyekezett betölteni, legyen az Mohamed, Buddha vagy a katolikus szentek, híjával találtattak. Krisztusnak nem kellett megtérnie, megvilágosodnia, megváltoznia.

Hadd polemizáljak egy keveset: Sokan, amikor arról hallanak, hogy Ádám elbukásával mindenki bűnössé vált, és attól kezdve nemcsak hogy bűnben születünk, de már a fogantatásunk is bűnben történik – ezt nagyon igazságtalannak tartják. „Miért kárhozzatnak engem Ádám bűneiért? – kérdezik. Amikor pedig a saját bűneiről hall az ember – nem a vele született bűnről, hanem az éppen aktuális bűneiről – akkor ismét ott a kibúvó, hogy rendben, elismerem, nem vagyok tökéletes, de azért nem vagyok egy gye-





ha nem engedelmeskedsz tökéletesen, büntetés vár.) Ádám bukása azonban mindannyiunkra kihatott. Ádám volt a gyökér, és mi vagyunk ugyanannak a fának a levelei.

Csakhogy Krisztus egy másik szövetség feje. Egy kegyelmes szövetségé. Ő kifizette a bűneid büntetését a kereszten, hogy az Atya kegyelmezhesen neked, és ne kelljen neked elszenvedned az igazságos büntetését. A Krisztus igazsága, tökéletessége a tied lehet, ha elhiszed, hogy ez a tökéletes Megváltó érted is megszületett, érted is élt, és érted is meghalt. Megérdemelted, hogy ennyire szeressen? Nem! Tettél valamit, az Ő szeretetéért? Nem! Hogyan lehet valóság számodra mindez? Ha elhiszed ezt! Ha elfogadod ezt, mert Isten kegyelmi ajándéka az örök élet. Ezért nem tehetsz semmit, de ha egyszer megérted, mit tett érted Jézus, ez a kegyelem bűnbánatra indít. Ekkor megútálod bűneid és hálából odaszánod életed Istennek.

Fedezted-e már így fel önmagad? Látad-e már magad így Isten törvényének fényében? Igen, nem kellemes látvány ez, de erre van szükséged a kegyelem megértéséhez. A kegyelem által pedig meglátod azt is, hogy Isten mire hívott el. Hogy Istennek terve van veled. Hogy nem lehetsz olyan rossz, hogy Ő ne tudna megváltóztatni. Kérlek, kedves olvasó, vedd az Igét és fedezd fel végre önmagad!

*„Ma, ha az ő szavát halljátok, meg nem keményítségtek a ti szívteiteket.” (Zsid 3,15)*

*Tamás Sándor*

rekgyilkos, sem pedig kórházi terrorista.

A Szentírás világossá teszi a helyzetet: „Mert ha valaki az egész törvényt megtartja is, de vét egy ellen, az egész megfontolásában bűnös.” (Jak 2,10)

Világos, hogy mit mond? Ugyanolyan bűnös vagy, mint a móri bankrablók, akik sok embert lelőttek. Az általános felhőrdülés erre az szokott lenni: „ez azért mégsem lehet. Isten nem tekinthet ugyanolyan bűnösnek, mint egy sorozatgyilkost.” Pedig mégis ez a helyzet.

Hadd próbáljam elmondani. Gyalogolsz egy hegyi ösvényen. Tőled balra meredek sziklafal annyira közel, hogy néha a válladat is eléri, ahogyan mész. Jobb kezéd felől egy mély szakadék kb. fél lépésnyire. Már sokan beleestek e szakadékba előtted, főleg azok, akik szédülnek. Te nem szédülsz. A leesettek között van, aki az első öt lépés után esett le. De az út meredek és hosszú. Mások mentek néhány száz métert, és ott csúsztak meg. Te szinte végig elmész, de mivel egy helyen már képtelen vagy túljutni, megcsúszol, és belezuhansz a szakadékba. És közben pedig azt kiáltod, hogy: „Igazságtalanság.” Vagyis te ügyesebb vagy, mint más, mert tovább jutottál, és igazságtalanság, hogy ugyanúgy halsz meg.

Érted már? Ha egy kis bűnt követesz el, ugyanúgy kárhozatot érdemelsz, mint aki nagy bűnöket követett el. Isten Szent, és a mércéje a tökéletesség. Ha azt nem éred el, akkor elégtelent kapsz. A te szempontodból mindegy, hogy a víz alatt 300

méterrel fulladsz meg, vagy pedig 30 centiméterre. Ha nem érted el a tökéletességet Isten az Ő tökéletes mennyországába nem engedhet be.

Milyen sokan felhőrdülnek a teljes romlottság hallatán. És mit jelent ez a harag? Azt, hogy Istennek itt is, most is igaza van és az ember teljesen romlott.

De Kedves Olvasó, felőled jobb reménységem van. Az ember bűnössége tény, tehát ne morfondírozzunk azon, hogy „de miért”. Inkább azon gondolkodjunk, hogyan lehet ebből a mocsárból kimászni. Ez pedig csak Krisztus által lehetséges.

Ádám volt az Isten és ember között kötött szövetség feje. Ő egy cselekedeti szövetség feje volt. (Ha megteszed jó,

MESTERNEK HÍVSZ,.....	MÉGSEM ENGEDELMESKEDSZ NEKEM.
FÉNYNEK NEVEZEL, .....	MÉGSEM LÁTSZ ENGEM.
ÚTNAK MONDASZ, .....	MÉGSEM JÁRSZ AZON VELEM.
ÉLETNEK HÍVSZ, .....	MÉGSEM AKARSZ ENGEM.
BÖLCSNEK TARTASZ, .....	MÉGSEM KÖVETSZ ENGEM.
IGAZSÁGOSNAK NEVEZEL, .....	MÉGSEM SZERETSZ.
GAZDAGNAK MONDASZ, .....	MÉGSEM KÉRSZ TŐLEM.
ÖRÖKKÉVALÓNAK HÍVSZ, .....	MÉGSEM KUTATSZ ENGEM.
IRGALMASNAK LÁTSZ, .....	MÉGSEM BÍZOD RÁM MAGAD.
NAGYLELKŰNEK NEVEZEL, .....	MÉGSEM SZOLGÁLSZ ENGEM.
MINDENHATÓNAK ISMERSZ, .....	MÉGSEM TISZTELSZ.
IGAZNAK MONDASZ, .....	MÉGSEM FÉLSZ ENGEM.
ÚRNAK HÍVSZ, .....	MÉGSEM DICSÓÍTESZ.
HA MAJD MEGÍTÉLLEK, .....	MÉGSEM OKOLHATSZ ENGEM.

## EXKOMMUNIKÁCIÓ... (2.)

### III. Hogyan viszonyuljunk az exkommunikáltakhoz?

Vizsgáljuk meg ezt a kérdést, úgy az Ó- mint az Újszövetség fényében.

#### 1. Hogyan viszonyultak az Ószövetségben az exkommunikált személyhez?

Az Ószövetségben halálra ítélték, és ki is végezték. Az 5Móz 17,12-ben ez áll: „Ha pedig elbizakodottságból azt cselekszi valaki, hogy nem hallgat a papra, aki ott áll, szolgálván az Urat, a te Istenedet, vagy a bíróra: haljon meg az ilyen ember. Így tisztítsd ki a gonoszt Izráelből”. A húsvéti bárány megölésének elrendelésekor arról olvasunk, hogy nem volt szabad hét napig kovászt tartani a lakásban. Mi történt azzal, akinél mégis valami kovászost találtak? „...valaki kovászost eszik az első naptól fogva a hetedik napig, az olyan lélek irtassék ki Izráelből.” (2Móz 12,15) Olyan kenetet nem volt szabad készíteni, amivel a főpapot kenték fel, ha valaki mégis készített ilyen kenetet, a következő volt a rendelkezés róla: „Valaki ahhoz hasonló kenetet csinál, vagy azzal idegent ken meg, kitöröltessék az ő népe közül.” (2Móz 30,33) A választott nép fegyelmezése bölcs férfiakra volt bízva. (5Móz 1,13) Az 5Móz 22-ben a paráznság orvoslásánál az Úr rendelése szerint a halál volt a megoldás.

Tehát, hogyan viszonyultak az Ószövetségben az exkommunikált személyhez? Úgy, hogy eltemették. Nem mindenhol volt szükség a temetési szertartásra, mert esetenként Isten erről is gondoskodott. Lásd Kórét, Dátán és Abirámet (4Móz 16,33). Kórékék egyenesen a pokolba szálltak alá, nekik nem is kell feltámadniuk az utolsó napon, mert ők már ott vannak testestől-lelkéstől a pokolban.

Ebből azt láthatjuk, hogy az exkommunikált személyt halottnak nyilvánították, mivel valóban halott is volt. Az exkommunikált személyre pedig úgy kell tekintenünk, mint a hitetlenre, mint egy halottra, akit Isten Lelkének fel kell támasztania a halálból.

Olvasunk azonban olyan esetről is, a Kain esetéről, ahol Isten nem hajtotta végre a halálbüntetést. De ez a büntetés egy olyan exkommunikáció (Matthew Henry kommentátor szerint) volt, amelyről Kain úgy nyilatkozott, hogy „nagyobb az én büntetésem, hogysem elhordozhatnám” (1Móz 4,13). Isten ugyanis megbélyegezte, hogy mindenki számára elrettentő példaként éljen. Ne felejtjük el, hogy ez a bűndózis, rettegés és lelkiismeretfurdalás az osztályrésze azoknak, akik kizáratnak Isten egyházából. Edwards azt mondja: „Az exkommunikáltak, bizonyos értelemben elvették Isten színe elől, a száműzetés földjére, amint Kainnal is történt, bár az általános életfeltételektől nem foszthatnak meg.”<sup>6</sup>

#### 2. Hogyan kell kezelnünk az Újszövetség alapján az exkommunikált személyt?

Az Újszövetségben „enyhébben” kezeltetnek az exkommunikált személyek, mert nem minden esetben részesülnek halálos büntetésben. Azért mondhatjuk, hogy nem minden esetben, mivel Anániás és Safira esetében az exkommunikációval együtt járt a halálos büntetés is. Azonkívül arról is olvasunk az 1Kor 11,30-ban, hogy az egyházfegyelem elmulasztása miatt Isten kénytelen volt fegyelmezést gyakorolni a korintusi gyülekezetben, amely egyesek „elalvását”, a legtöbb írásmagyarázó szerint halálát jelentette. Isten mentse meg bennünket ettől a helyzettől, amikor Isten kezdi el a fegyelmezést! De ezt is azért teszi Isten, hogy „a világgal együtt el ne kárhoztassunk”. (1Kor 11,32) Eszükbe juthatna az exkommunikált személyeknek, hogy halált érdemelnének, ha az ószövetségi időkben élének.

Noha az exkommunikálással nem feltétlenül jár együtt a halálbüntetés is, mégis egyfajta halott állapotba jut az exkommunikált személy, legalábbis lelki értelemben. Mert a halál, Istentől való elszakítottágot jelent, és az exkommunikált személy eltávolíttatik Isten közelségéből, az egyházból. Mivel Isten az Ő népe között lakozik (2Kor 6,16-18), ezért a gyülekezet, Isten népe jelzi Isten jelenlétét. Ha Istent keresed, az egyházban, az Ő népe között kell keresned. De ha valaki kizáratik, akkor Isten közelségét veszíti el, Isten elfordítja orcáját őrá.

Mi tehát a mi felelőségünk, miként tekintünk a kizáratkra, hogyan beszélünk velük, mit tegyünk, hívjuk-e meg magunkhoz, esetleg látogassuk-e meg őket?

#### (1). Tekintsünk rájuk úgy, mint pogányokra és vámszedőkre

Amint mondtuk, az exkommunikálás nem jár feltétlenül halálbüntetéssel, a Máté 18,17 azt parancsolja azonban, hogy a kiközösített személy legyen olyan a gyülekezet előtt, mint a pogány és a vámszedő. Azt is meg kell látnunk ebben a versben, hogy az exkommunikált személynek a biblikus kezelése nem egy lehetőség, hanem az egyetlen biblikus, engedelmes lehetőség. Ez nem egy



választható viszonyulási mód, nem dönthetjük el mi, hogyan fogunk viszonyulni egy exkommunikált személyhez, ezt már Isten eldöntötte! Nekünk igazából azt kell eldöntenünk, hogy követjük-e Isten döntését vagy nem. Azaz, engedelmeskedünk-e Istennek vagy sem. Vajon miért használ két kifejezést itt Jézus? „A pogány – írja Jay E. Adams – az egyházon kívül volt, ő sohasem volt része az egyháznak. A vámszedőt azért közösitették ki a gyülekezetből, mert szövetkezett az ellenséggel és tolvaj volt”<sup>7</sup>

a. Olyannak kell tekinteni a kiközösített személyt tehát, mint a pogány embert, aki soha nem volt tagja Isten egyházának (nem keresztyén), ezért evangélizálni kell; másrészt úgy kell kezelni őt, mint egy olyan volt egyháztagot, aki valamilyen bűn miatt lett exkommunikálva.

b. Azt szokták mondani, hogy azért a pogányokat is szeretnünk kell. Ez pedig így igaz. De mégis különbséget teszünk törvénytisztelő hitetlen ember, és bűnöző között. Az első fajtához viszonyulhatunk barátságosan, hogy legyen alkalmunk bizonyosságot tenni neki, de a második kategóriában levőhöz bizony úgy kell viszonyulnunk, hogy megfeddjük őt törvénytelenégeiért és bűnöző életmódjáiért. Ha nem ezt tennénk, bűnrészesekké válnánk. (Persze még egy ilyen hitetlen ember felé is gyakorolhatjuk a szeretetszolgálatot. Ha valamilyen nagy nyomorúság éri, segíthetünk neki.) A fent említett Ige azonban pontosít. Viszonyuljunk úgy az exkommunikált személyhez, mint egy hitetlenhez, de nem egy közönséges hitetlenhez, hanem egy olyanhoz, aki olyan mint az állami törvények megszegője. Természetesen lehet, hogy az exkommunikált személy semmilyen állami törvényt nem hágott át, de a mi viszonyulásunk olyan legyen hozzá, mintha tolvajt, gyilkost kellene szembebeszelnünk bűnével.

## (2). Az exkommunikált személyt evangélizálni kell

Az előbbieken alapján nyilvánvaló, hogy elsődleges kötelességünk újra elmondani neki az evangéliumot. Nem barátkozni kell vele, ahogyan esetleg egy pogánnyal tennénk, hanem a lényegről kell beszélni. Ha ő ezt zokon veszi, és nem akar ránk hallgatni, el kell határolnunk magunkat tőle. Ha nem hallgat ránk, akkor valóban egyáltalán nincs mit beszélnünk vele. Különösen a hitben erőtelenekek lehet veszélyes exkommunikált személyekkel beszélgetni. Vagy vállaljuk fel az



evangélizálását, vagy ne beszéljünk vele egyáltalán.

## (3). Az exkommunikált személlyel ne társalogjunk közömbös dolgokról

Az exkommunikált személlyel tehát nincs miért semleges dolgokról beszélgetni. Nem kell kerülni a lényeges témát, mint macska a forró kását. Ha forró is a téma, hozzá kell nyúlni, és rá kell mutatni lázadására. Rá kell mutatni arra, hogy tulajdonképpen nem embereknek nem engedelmeskedett, hanem Krisztusnak, amennyiben hiszi az egyház igaz jellegét, és az egyházi tisztségviselők biblikusságát. Meg kell értetni vele, hogy esküszegő lett, mert amikor az egyház tagjává lett, akkor megesküdött, hogy aláveti magát az egyház előljáróinak. Vagy akkor volt képmutató – és nem is keresztyén – vagy pedig megkeményítette magát, és csak lelkiismeretét nyugtatja. „Engedelmeskedjete előljáróitoknak, és fogadjatok szót, mert ők vigyáznak lelkeitekre, mint számadók...” (Zsid 13,17) Ez ellen az Ige ellen vétkezik az, aki az előljárók figyelmeztetését figyelmen kívül hagyja.

A közömbös társalgás felfüggesztése egy ilyen személlyel a fegyelmi folyamatban elég korán bekövetkezik. A 2Thessz 3,15 világosan fogalmaz: „...ne társalgodjatok vele, hogy megszegyenüljön.” Természetesen, hogy ez nagyobb hangsúlyt nyer miután valakit eltiltottak az úrvacsorától majd formálisan is exkommunikálták. Matthew Henry így fogalmaz kommentárjában az 1Kor 5,11 kapcsán: „Minden keresztyénnek kötelessége úgy

ítélni, hogy ezek alkalmatlanok a közösségre és a családi beszélgetésre.”<sup>8</sup> Vagyis azáltal, hogy nem beszélünk vele közömbös dolgokról, rá fog jönni, a volt gyülekezetének tagjai tudatosan kerülnek ezt, és nem kívánnak vele képmutató módon csevegni és barátkozni.

Természetesen vannak helyzetek, amikor nem lehet elkerülni a velük való beszélgetést. Például, ha közös munkahelyen dolgozunk, vagy családtag az illető. De ilyen esetekben is tudatni kell vele, hogy a bizalmas, mély beszélgetéseknek csak akkor lesz újra helyük az életünkben, ha ő megtér, és visszatér a gyülekezetéhez.

## (4). Az exkommunikált személlyel ne vállaljunk asztali közösséget

Pál apostol azt írja, hogy „az ilyenekkel még együtt se egyetek” (1Kor 5,11). Vajon szó szerint kell ezt érteni? Miért ne kelle-ne szó szerint érteni? Mi készítené bennünket arra, hogy ne szó szerint értsük? Úgy gondolom, hogy egyedül a gyávaságunk, az emberek miatti félelmünk. Istennek nem mindig könnyű engedelmeskedni és csak hit által lehet, de a hit – a szívbeli meggyőződés – kötelez is az engedelmességre. Az exkommunikáltakhoz való viszonyulásunk egy engedelmesség kérdés és Isten dicsőségének a kérdése.

A Cambridge-i Platform így fogalmaz: „Amíg a vétkező ki van közösitve, a gyülekezet tartózkodjék attól, hogy bármiféle lelki dologban közösségben legyen vele, mint testvérrel, és tartózkodjék civil dolgokban is olyan bizalmi viszonyban

lenni vele, mint azt a természeti, családi vagy civil kapcsolatok megkövetelik. Ezért tiltják az apostolok, hogy együtt egyenek vagy igyanak az ilyennel, hogy megszégyenüljön.<sup>9</sup>

Természetesen ez nem azt jelenti, ha meglátjuk a szóban forgó személyt, akkor nem szabad ugyanazon vendéglőben enni. Egyszerűen arról van szó, hogy a közös étkezés abban a korban, de ugyanúgy ma is, a közösségi kapcsolatnak egy mélyebb formája volt. Ezt pedig kerüljük. Ne hívjuk meg ebédre, vacsorára az exkommunikáltat. Ha illet teszünk nyilván batoritásként értelmezi arra nézve, hogy problémája már meg van oldva, legálább is részünkről.

Természetesen, mindez nem vontakozik a már említett esetekben, ha családtagról van szó, vagy közös munkahelyi ebédéről. Vagyis, ha családi, munkahelyi vagy más kényszerítő körülmények vannak, akkor nyilvánvaló az exkommunikált számára, hogy nem azért eszünk vele együtt, mert ezáltal bizalmaskodni szeretnénk, hanem egyszerűen azért, mert teszük a kötelességünket.

#### (5). Az exkommunikált személlyel nem imádkozunk közösen

Egy exkommunikált személlyel nem szabad együtt imádkozni sem. Ha étkezni nem szabad, ami egy sokkal közönbösebb dolognak tűnik számunkra, akkor imádkozni még kevésbé szabad. Egy hitetlen sem tartaná imaközösséget, hanem arra szólítaná fel, hogy megtérjen, és csak akkor imádkoznánk együtt vele, ha már látnánk a bűnbánatot a szívében, és azt a vágyat, hogy szeretne megtérni és bűnbocsánatot nyerni. Egy exkommunikált személlyel sem szabad együtt imádkozni addig, amíg nem bánta meg a bűneit és nem kért bocsánatot azoktól, akik ellen vétkezett. Arra is kell emlékeztetnünk az exkommunikált személyt, hogy még csendességében sem szabadna addig imádkoznia, amíg nem rendezi bűneit: „Azért, ha a te ajándéodat az oltárra viszed és ott megemlékezel arról, hogy a te atyádfiának valami panasza van ellened: Hagyd ott az oltár előtt a te ajándéodat, és menj el, elébb békéld meg a te atyádfiával, és azután eljövén, vidd fel a te ajándéodat.” (Mt 5,23-24) Amíg az ő előljáróinak panasza van ellene, addig Istennek is panasza van ellene, és amíg Istennek panasza van ellene, addig nem leli örömét az ő képmutatásában, bármilyen ájtatosan is imádkozna.

#### (6). Az exkommunikált személlyel nem imádkozunk Istent közösen

Ha az előbbieik igazak voltak, akkor egyértelmű az is, hogy közös istentiszteletre sem kell hívnunk őt, amíg nem mutat bűnbánatot. Nyilvánvaló ugyanis, hogy az istentiszteleten a lelkész a gyülekezet közös imádságát is tolmácsolja. De az exkommunikált személy még mindig ellenséges viszonyban van a gyülekezettel. Természetesen kedvesen kell viszonyulnunk hozzá, ha eljön (nem alkalmazunk erőszakot, hogy kivezessük őt), de azután elbeszélgetve vele, értésére adjuk, hogy a rendszeres részvételnek a közös istentiszteleten csak akkor van értelme, ha őszinte bűnbánattal jön, felismerve az exkommunikáció súlyát, és ha kész a gyülekezet presbitériumával rendezni ügyét.

Ha nem ilyen bűnbánattal jön, és kétszer-háromszor is figyelmeztettük, akkor nem elég tanácsolni neki, hogy ne járjon ezekre az alkalmakra, hanem esetleg meg is kérhetjük, hogy addig ne látogassa az istentiszteleteket, amíg nem kész a megalázkodásra. Ugyanezt tanácsolhatjuk azoknak is, akik nyilvánvaló romboló, megosztó szándékkal érkeznek. Az Ezsdrás könyvében azt olvassuk a 4. fejezet első három versében, hogy az ellenség a templomot a zsidókkal együtt akarta építeni. Ezt azonban nem engedte meg nekik Ezsdrás, és ők sok bosszúságot okoztak nekik. Ezsdrás azonban nagyon bölcsen járt el, mert tudta, hogy az ellenség nem építhet velük közösen.

Jonathan Edwards azt mondja: „Ha nekünk családi közösséget nem szabad vállalnunk kizárt személyekkel, annál inkább nem szabad közösséget vállalnunk velük az istentiszteletben, bár jelen lehetnek.”<sup>10</sup>

#### (7). Az exkommunikált személyért, azonban lehet és kell is imádkoznunk

Baxter szerint még az exkommunikáció előtt, nagyon komolyan kell venni a vétkezőért való imádságot: „Dicséret érdemel, megítélésem szerint, néhány gyülekezetben az a szokás, ahol egymás után három napon keresztül imádkoznak Istenhez, arra kérve őt, hogy nyissa meg a bűnös szemét, látgyítsa meg a szívet, és megátalkodottságából, valamint az örök haláltól mentse meg.”<sup>11</sup>

Hasonlóképpen, komolyan kell venni az imádságot a kizártakért is. Az előbb elmondottak nem azt jelentik, hogy el kell feledkeznünk róluk teljesen. Nem kell örvendenünk annak, hogy a Sátán

kezében vannak, és Isten ítélete alatt. Nem ad meglepetést az, hogy most a világ ura, a Sátán fegyelmezi őket. Imádkoznunk kell értük, és mindent meg kell tennünk, hogy visszanyerjük őket Krisztusnak. Sokkal inkább harcolnunk kell azokért, akik egykor a Krisztus egyházához tartoztak, mint azokért, akik soha nem tartoztak oda.

Adja az Úr, hogy a fegyelem megfelelő gyakorlása által az Ő neve dicsőüljön meg.

(Sikó Mihály, Szász Attila, Tamás Sándor, Molnár Sándor, Zólya Csaba, Demeter Géza, Lőrinc Bertalan, Gál István kutatásai alapján összeállította Bagoly Gyula)

<sup>6</sup> The Works of Jonathan Edwards, The Banner of Truth Trust, reprint 1997, vol. 2., 120. o.

<sup>7</sup> Jay Adams, Handbook of Church Discipline, Zondervan Publishing House, 1986, 73. o.

<sup>8</sup> <http://www.apostolic-churches.net/bible/mhc/MHC46005.HTM>

<sup>9</sup> Cambridge-i Platform, 14. feje.

<sup>10</sup> The Works of Jonathan Edwards, The Banner of Truth Trust, reprint 1997, vol. 2., 120. o.

<sup>11</sup> Richard Baxter, A megújult lelképítész, Koinónia kiadó, 120. o.

Kértem erőt.  
Kaptam nehézségeket,  
amelyek megerősítettek.

Kértem bölcsességet.  
Kaptam problémákat,  
hogy megoldjam azokat.

Kértem jólétet.  
Kaptam észet és képességet,  
hogy dolgozzak.

Kértem bátorságot.  
Kaptam veszélyt, hogy legyőzzem.

Kértem szeretetet.  
Kaptam bajba került embereket,  
akik segítségre szorultak.

Kértem támogatást.  
Kaptam alkalmakat és lehetőségeket.

Semmit nem kaptam, amit kértem.  
De mindent megkaptam,  
amire szükségem volt!



## NEHÉZ KŐ A PÁLYÁN

Egy napfényes szombat délelőtt a kisfiú az udvaron játszott a homokozóban. Munkájához ott volt nála minden, ami szükséges, a műanyag kisvödör, a kislapát, a kiöntő formák és a kosár, tele kisautókkal. Míg az utakat, a hidakat, a házakat építette a homokban, egyszer csak meglátott egy nagy követ a homokozó közepén. A fiúcska körbeásta a követ, nekifeszült, és végül sikerült is kimozdítania azt a helyéről. Mivel ő kicsi volt, a kő meg nagy, hosszú küzdelem árán, kézzel-lábbal, de elgörgette a homokozó széléig. Amikor aztán ott állt a homokozó pereménél, látta, hogy nem fogja tudni a nehéz követ átemelni a peremen, és kidobni a homokozóból.

Mégis elszántan nekiveselkedett. Tolta, és emelte a nagy követ, amikor azonban már azt gondolta, hogy majdnem sikerül, megbillent, és visszaesett a lába elé a homokba. Újból nekifogott, erőlködött, morgott, tolt, emelte, de ismét csak visszaesett. És újra és újra; de az eredmény mindig ugyanaz lett. A kő már egészen feltörte picuri ujjait. Végül látva a tehetetlenségét, lehuppant a homokba, és sírva fakadt.

Édesapja a nappali szoba ablakából figyelte fiát, és azt ahogyan a dráma kibontakozott.

A könnyecseppek csak hullottak a homokba, amikor egy nagy árnyék vetődött a kisfiúra és a kőre. Az édesapja volt az. Kedvesen, de határozottan ezt mondta:

- Fiam, miért nem használod a teljes erőd, amiről csak tudsz?

A kisfiú magába roskadva, legyőzötten zokogta:

- De Apu, azt csináltam! Azt csináltam! Mindent használtam, ami csak van!

- Nem úgy van az, fiam - javította ki az apja. - Nem használtad minden erőd. Nem kértél meg engem.

Azzal az apa lehajolt, megfogta a követ, és kivette a homokozóból.

Neked is vannak nagy és nehéz kövek az életedben, amelyeket próbáltál az útból eltávolítani?

Esetleg rájöttél, hogy egyedül, a saját erődből már nem megy, mert nem vagy képes erre?

Van Valaki, akihez mindig fordulhatunk, aki mindig készen áll, hogy elég erőt adjon.



Amikor Pál apostol megtört lelkekkel és gyengeséggel szembesült, ezt hirdette a korinthusiaknak:

*„Elég néked az én kegyelmem; mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el.”  
(2Kor 12,9)*

Forduljunk hát mindig - a nehézség közepette is, amikor már erőnk elha-

gyott, és nem látszik a kiút, Krisztushoz, a mi Megmentőnkhez bizalommal.

*(Az E-mail Ministry nyomán.  
Fordította és átdolgozta: Tibanyi Pál.)*

*„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.” (Fil 4,13)*



## HOGYAN NÉZEL SZEMBE A HALÁLLAL?

### Hogyan nézel szembe a halállal?

Nemrég szívrohamom volt. Sóbevitelenem már korábban az abszolút minimumra kellett csökkentenem, és alacsony zsírtartalmú tejet, margarint fogyasztottam („a szív egészsége érdekében bizonyítottan alacsony koleszterintartalmú”). És mégis szívrohamom lett.

Nonkonformista<sup>1</sup> lévén a szívrohamom sem ígérkezett „átlagosnak”. Helyi kórházunk a vizsgálat után azonnal egy edinburgh-i<sup>2</sup> kórházba utalt, amelynek több és korszerűbb műszere van.

Szerda este volt, amikor a mentőautóval Edinburgh-ba vittek. Először elmentünk a házunk, aztán a gyülekezeti ház elé, ahol égtek a fények, mivel éppen bibliaóra és imaalkalom volt. Milyen vigasztaló volt tudni, hogy a testvérek éppen akkor vitték ügyemet a kegyelem trónusa elé!

### Valóság

Mialatt a mentőautó Edinburgh és – számomra – az ismeretlen felé száguldott, egyszer csak eszembe jutott: „Ez a valóság!”. Tudatomat előntötte a bátorító megbizonyosodás és vigasztalás: az evangélium valóság! Jézus Krisztus valóság! A megváltás valóság!

Edinburgh-ben a vizsgálatok feltárták, hogy azonnali komoly beavatkozásra, bypass és szívbillentyű műtétre van szükség. Az orvos tiszteletre méltó őszinteséggel elmagyarázta, hogy 15% esélye van annak, hogy nem élem túl az operációt.

Azon az estén búcsút kellett mondjak Sally-nek, a feleségemnek. Imádkoztunk, hálát adtunk az Úrnak azért, hogy egymásnak adott bennünket, az évekért, amelyeket együtt tölthettünk el, és szeretőn gondoskodó kezébe ajánlottuk magunkat.

Utána egyedül maradtam. Elhatároztam, hogy számot vetek az életemről. Valóban meg vagyok mentve a kárhazától? Bűneim valóban meg vannak bocsátva? Ha meghalok, valóban a Mennyországba kerülök?

### Út a Mennybe

Elméletileg két út van a Mennyországba. Az első, a tökéletes engedelmesség Istennek mindenben és mindenkor. De – bűnös természettel születve – tökéletes engedelmesség és jócselekedetek által nem lehetséges elérnem az üdvösséget.

Az egyetlen másik lehetséges út Isten kegyelme, Jézus Krisztus által. Ez az út az evangéliumi üzenet szerint három dologon keresztül működik. Az első a bűnbánat. Igen, megbántam bűneimet, de

láttam, hogy a bűnbánatom nem volt tökéletes. Másodszor: a hit. Igen, egyedül az Úr Jézus Krisztus megváltásában hittem, mégis be kellett vallanom, hogy a hitem sem volt tökéletes. Harmadszor, igazolta életem a bűnbánatot és a hitet? Valamelyest igen, de hány és hány elbukásom volt, amióta fiatal kamaszként megtertem!

Egy pillanatra sem kicsinyeltem le a bűnbánat, a hit és a következetes, állhatatos életvitel jelentőségét, de emlékeztetnem kellett magamat arra, hogy nem a bűnbánatom, a hitem vagy a cselekedeteim voltak azok, amelyek megmentettek. Ismét csak oda kellett visszatérnem, hogy Jézus a megmentő. Isten Fia, az Úr Jézus Krisztus meghalt értem a kereszten. Helyettem halt meg, a bűneimet hordozva.

Tökéletlenségem helyett az Ő tökéletességére kellett nézmem, elbukásaim helyett az Ő áldozatára és tökéletes engedelmességére. Igen, Ő általa voltam megmentve! Ő volt az egyetlen mentségem, kapaszkodóm, kereszthalála az egyetlen reményem.

Ezekkel a gondolatokkal aludtam el, letéve életemet az én mennyei Atyám biztos kezébe.

### Csoda

A kórházban szinte megszégyenítő volt a seregnyi ott dolgozó ember oda-





adó figyelmessége. Bár akkor semmit nem tudtam róla, a műtét alatt volt néhány kritikus pillanat, de Isten ezen emberek keze által megtartotta az életemet.

Egyszer 11 orvost számoltam össze, akik az ágyam körül halkán beszélgettek az elvégzett műtétről. Egyikőjük távozáskor visszakacsintott, és ezt mondta: „Csoda!” Nem vagyok biztos abban, hogy ez egy pontos szakorvosi vélemény volt, de nekem éppen megfelelt.

Mindemellett sok testvérem az Úrban emlékezett meg rólam imáiban. Az Úr áldja meg mindannyiukat! Felemelő és bátorító volt tudni, hogy mások imádkoznak értem.

Levelek és üdvözlőlapok sokaságát hozta a posta, egy közülük különösképpen felvidított. Küldője – utalva egy több mint 15 évvel azelőtt elmondott igehirdetésemre – azt írta, hogy „a Szentlélek meggyőződött a bűneim felől, felnyitotta a szememet az evangélium megértésére, és megváltoztatta a szívemet, hogy szeressem a Megváltót”. Mindennek valódi mélysége ismeretlen volt előttem e képeslap érkezéséig. Ezért az üzenetért majdhogynem érdemes volt szívrohamot kapni.

### Gyengéd és kedves

De a legjobb az egészben maga az Úr rám áradó gondoskodásának megtapasztalása volt. Ő Krisztusban kiválasztott engem a világ teremtése előtt.<sup>3</sup> Elküldte drága Fiát áldozatként meghalni az én bűneimért. Az évek során öröködött fölöttem, amikor feledékeny és hanyag voltam Őelőtte.

Elküldte Szentlelkét, hogy munkálkodjon a szívemben, és vezessen Őhöz. Megtartott azokban az időkben, amikor oly gyakran elfordultam Tőle. És különösen közel volt a mostani, nehézségekkel teli időszakban.

Az igazság olyan erősen fogott meg, mint azelőtt soha, hogy Isten, aki szuverén, mindenható és igazságos, ugyanakkor gyengéd és kedves is. És valóban, a megrepedt nádszálát nem törí el, és a pisálkóló parazsat nem oltja el.

Isten Igéje nagyszerű vigasztalás volt a kórházban töltött napokban. A gyengeség, a lábadozás idején, amikor nehéz koncentrálni, egy ismételt vers is elég lehet. A legnagyobb segítségnek az 1-1 megtanult napi Ige bizonyult, amin elmélkedtem magamban.

### A legjobb hely

Sajnálatos módon, nem sokkal a szívrohamom előtt egy igehirdető, akit távolról ismertünk, elhagyta a feleségét, hogy egy másik asszonnal éljen együtt. Hálát adtam Istennek, ha a szolgálatom véget ért volna, akkor az testi, nem pedig lelki betegség, azaz bűn miatt fejeződik be.

A jövő pedig a legjobb helyen, az Úr kezében van. Ő hűséges és jó volt a múltban is, és Ő nem változik.<sup>4</sup> Mert az Ő szeretete nem engedi még gondolnom sem, hogy Ő elsüllyedni hagy a bajban.

*„Bizony, jóságod és szereteted kísér életem minden napján, és az Úr házában lakom egész életemben.” (Zsolt 23,6)*

*Tony Hutter*

*(Engedélyezett fordítás: Evangelical Times, 2006. január)*

*Fordította: Tibanyi Pál*

<sup>1</sup> Itt: biblikus meggyőződésében állhatatos, a világban elterjedt többségi nézetekhez nem idomuló ember.

<sup>2</sup> Skóciai nagyváros.

<sup>3</sup> „Mi pedig mindenkor hálaadással tartozunk az Istennek tiérettetek atyámfiai, akiket szeret az Úr, hogy kezdetől fogva kiválasztott titeket Isten az üdvösségre, a Lélek szentelésében és az igazság hitében.” (2Thessz 2,13)

<sup>4</sup> „Mert én, az Úr, meg nem változom.” (Mal 3,6)

## INNEN – ONNAN – INNEN – ONNAN

### Reneszánsz farsang református módra...

Szeretettel vár minden önfeledt bálozásra vágyó fiatal február 17-én az évad egyik legizgalmasabb báljára a református Egyetemi Gyülekezet (Budapest). A vendégek érkezésére 18 órától számítanak. 19 órakor keringővel veszi kezdetét a táncos mulatság, amelyet 20 órától mókás farsangi darab követ, a Magyariféle színtársulat előadásában. 21 órától reneszánsz táncbál, majd 22:45-től kortárs zenére bulizás D.J. Csákaival segítségével...

*reformatus.hu*

Kicsit hihetetlen ilyen híreket olvasni. De ez a szomorú valóság. Sok minden befér a mai református kegyességbe. Különösen elgondolkodtatóak a következő szókapcsolatok: *önfeledt bálozás, táncos mulatság, kortárs zenére bulizás...* Vajon miben segítik elő ezek a bálók a „református” fiatalok Krisztus képére való átfarmálódását (Róm 8,29), illetve miként öregbítik Isten dicsőségét?

### Érdekes igazolás...

Norvégiában otthon maradhatnak a diákok, ha előző nap túlságosan sokat ittak. Az egyik rogalandi iskola engedélyezte, hogy az érettségéhez közeledő tanulók kihagyják az első két órát, ha este nagyon buliztak. A végzős diákok körében ugyanis hagyomány, hogy a záróvizsgák előtt több hetet részeges összejöveteleken töltenek el. Ebben az „ünnepi” időszakban az iskola igazgatója eltekint a késésektől. Azért tartják fontosnak ezt a rendelkezést, mert többször előfordult, hogy egy-egy áttornyozott éjszaka után a diákok elaludtak vizsga közben. Így legalább ki tudják pihenni magukat, és minden erejükkel a későbbi órákra koncentrálhatnak...

*Szabadság*

Íme a modern pedagógia egyik újabb vívmánya... Mindent a diákért!

### Jégfarsang Kisbaconban...

Közhírré tétetik! A farsangi alakoskodás elkezdődik! Ide gyűljön apraja-nagy-

ja, ki műsorunkat látni akarja! – ezekkel a szavakkal járták keresztbe-hosszába szombaton a maskurások Kisbacont, s gyűjtöttek mindenféle földi jót az esti mulatsághoz. A rendezvény része volt a megyei művelődési központ által meghirdetett, Háromszék legfiatalosabb települése című vetélkedőnek... Délben a *református paplak* udvaráról mintegy két tucat óriásbabának, seprűs cigánylánynak, százlábúnak, macskának, egérnek, halálnak, vasorrú boszorkánynak öltözött gyermek és fiatal csődült ki. *Farkas Vilmos tiszteletes* kreolbőre, illetve kalapja alól kilógó fekete fátyla elég beszédes, a kezében tartott gyújtóbombára rá sem kell nézni, úgyis tudja mindenki: ő terrorista. Felesége, Erzsébet sem hazudtolja meg önmagát, taraja igazolja sárkány mivoltát. Házisárkány – pontosít nevetve, majd kolompolva, kereplőt tekergetve és hangos szóval útnak indul a fura társaság. Utcán be, utcán ki, s bár felszegtől-alszegig nem kicsi a távolság, de erővel jól bírják, s talán nincs olyan kapu, ahová ne nyitnának be, ablak, hová ne tekintenének be, autót, amelyet ne állítanának meg. A hívó szó mellett nem felejtene el almát, tész-



tát, pénzt, bort és üdítőt kérni, s mosolygó arcokra tekintve nincs, ki ellenálljon, így kerül kosarukba minden, még frissen készült véres hurka is... Annak, aki este a régi paplakban szervezett mulatságra nem maszkurásan érkezik, belépőt kell váltania, a zeneszó, a tea, a zsíros kenyér, a forralt bor csak annak jár ingyen, ki a farsang csodáját magáénak mondja. (kiemelések tőlem)

*reformatus.ro*

Az interneten barangolva figyeltünk fel erre a hírre, amely az erdélyi református egyházkerület honlapján volt olvasható... Megfogadtuk a felhívást: közhírré tettük... No comment.

### Bőséges felhozatal egyházakból...

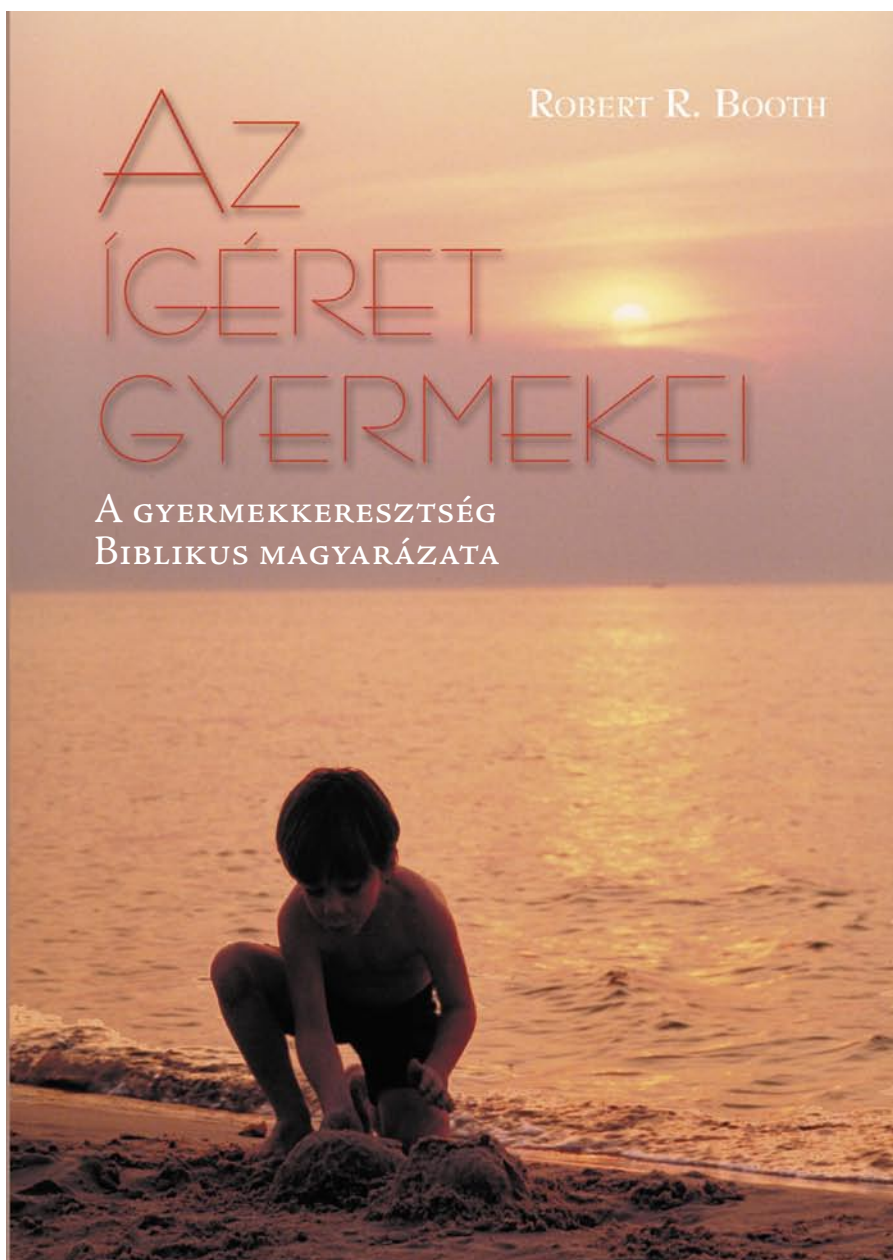
Az elmúlt hat évben 54 új egyház alakult Magyarországon, így jelenleg több mint 127 egyház van bejegyezve... Ezek az egyházak és vallási irányzatok meglehetősen sokfélék, némelyikük igen távol esik a mifelénk megszokott zsidó-keresztény kultúrkörtől... Íme néhány érdekes név: Ósmagyar Egyház, Fény Gyermekei Magyar Esszénus Egyház, Kelta-Wicca Hagyományőrzők Egyháza... Ez utóbbi például így mutatkozik be: „Célunk azon ezoterikus, nyitott gondolkodású emberek összefogása egy tradicionális, pogány mozgalom keretein belül, akik szeretnék megismerni a világot, és keresik benne saját helyüket, útjukat.”

*Népszabadság*

Tényleg nehéz választás előtt áll az esetleges érdeklődő... Más kérdés, hogy hány valódi egyház van a bejegyzett „egyházak” között... Amúgy meg nem a bejegyzés tesz egy egyházat egyházzá...

### Júdás: árulóból szent...

Tisztára akarja mosni Júdás nevét egy vatikáni tisztviselő - írta a német BZ nevű regionális lap. Walter Brandmüller, a pápai történelemszabványozás elnöke szerint, Jézus eddig hűtlennek tartott tanítványa nem volt áruló... Jézus ugyan Júdásnak köszönhetette a szenvedéseit, de mivel ezt Isten is így akarta, ezért Júdás megérdemli, hogy szentté avassák... Júdás nem más, mint egy teológiai rágalomhadjárat áldozata, amellyel az antiszemitizmust, a zsidók és a keresztények közti ellentéteket akarták erősíteni... Ezért Brandmüller és



### Új könyv a Presbiteriánus Kiadónál...

Örömmel tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy január végén - kis késéssel ugyan - de megjelent Robert R. Booth könyve *Az ígélet gyermekei*. A gyerekkeresztség biblikus alapjaival foglalkozó könyvet ajánljuk mindenki figyelmébe, annál is inkább, mert hiánypótló mű ebben a témakörben!

*Keskeny Út*

csapata nem kisebb dologra vállalkozott, minthogy az isteni akarat feltétel nélküli teljesítéséért szentté avatassák az árulásról elhíresült tanítványt...

*Blikk*

Vajon miért mondta akkor Jézus, hogy „akiket nékem adtál, megőrizém, és senki el nem veszett közülük, csak a veszedelemnek fia, hogy az Írás beteljesüljön.” (Jn 17,12) Kinek higgyünk tehát? Jézusnak és a Szentírásnak, vagy ennek a pápai

történésznek? Ez a próbálkozás ismét ékes példája annak, hogy Róma nagyobb tekintélyt tulajdonít magának, mint Krisztusnak és a Szentírásnak együttvéve... Ha kell, akár a veszedelem fiát is üdvözíti!

### Betiltott kereszték és Bibliák a repülőgépeken...

A BMI nevű brit légitársaság szaúd-arábiai járatain a jövőben tilos lesz Bibliákat vagy keresztet felvinni a fedélzetre. Ennek a rendkívüli döntésnek a

hátterében az iszlám törvények tiszteletben tartása áll. Ezek megtiltják, hogy a keresztyén hitet bárki is nyilvánosan gyakorolja. A légitársaság egyik munkatársa elképedésének adott hangot emiatt. „Hihetetlen, hogy nekünk tiszteletben kell tartanunk hitüket, miközben ők nem mutatnak készséget a mi hitünk tiszteletben tartására” – jelentette ki a névtelenségben maradó alkalmazott. Már jó ideje visel keresztet a nyakában, s nem tudja belátni, miért kellene ettől megszabadulnia. A döntés ellen a BMI negyven munkatársa jelentett be tiltakozást...

*reformatus.hu*

A kölcsönösség és egyenlő bánásmód jegyében az európai országokba tartó járatokon a Koránt kellene betiltani... De ismerve a mai pluralista, toleráns szemléletet, erre nincs reális esély...

### A pápizmus „kis tükre”...

„65. A jelenlegi helyzetben a Római Katolikus Egyháznak sajátos ökumenikus jelentősége van, és ennek megfelelően egyedülálló feladata. Mivel a világ keresztyéniségének a fele római katolikus, bármely átfogó egységtörekvésben lényeges szerepet kell vállalnia. Bár kétségtelen, hogy a pápaság továbbra is botránykő sokak számára, történelmileg *Róma püspöke alkalmas egyedül arra, hogy világszerte hatékonyan képviselje az egység szolgálatát.* Ez a privilegizált helyzet egyben súlyos felelősséggel jár. Róma püspökének és a Római Katolikus Egyház tanítóhivatalának *úgy kell tanítania, hogy az a Rómával való közösségen kívül eső hívők gondolkodását is képes legyen alakítani.*

66. ... Másodsor, Róma püspökének fel kell ismernie, hogy az *elsőbbség*, illetve az egyetemes pásztori hatáskör igényével az egység iránti speciális felelősség jár együtt, és a pápai hivatalt a *Krisztusban elszakadt testvérekért végzett áldozatos szolgálatként* kell felfognia. Harmadszor: a Magisztérium döntéseibe rendszeresen be kell vonni nem katolikus résztvevőket. Ha Róma püspöke *minden megkeresztelt tanítója* akar lenni, akkor a keresztyén közösség egészéből kell megbízható tanácsot kapnia a közösség hitére és életére nézve.” (kiemelések tőlem)

*Kis Tükör*

A februári *Kis Tükör* újabb botrányos cikkel lepette meg bennünket. A cikk az ökumenizmust tárgyalta egy 70 pontos teológiai javaslat fényében. Ezt a javaslatot 16 különböző felekezetű amerikai teológus (ortodoxoktól kezdve evangélikálokig) fogalmazta meg. 2005-ben magyarul is kiadták *Egy testben a kereszt alatt: Princetoni javaslat a keresztyének egységére* címmel. A cikk írója így ajánlja a teológiai javaslatot: „szemnyitogató, profetikus erejű – ugyanakkor bárki számára olvasható – teológiai irat: jó lenne, ha magyar nyelvterületen is mind többen megismernék és támogatnák a benne megfogalmazódó törekvéseket.” (kiemelések tőlem) Fenti idézetünkben csupán két pontot érintettünk a 70 közül. Ezek lennének azok a törekvések, amelyeket támogat-

nunk kellene? – kérdezzük. Nem akarunk hinni a szemünknek: a *Kis Tükör* meghirdette a Rómának való behódolást az ökumenizmus zászlaja alatt! Emlékeztetni szeretnénk az állítólagosan „református” missziói lap szerkesztőit: Róma semmit nem változott. Tanítása – lényegét tekintve – változatlan a reformáció óta. Továbbá: nem tartjuk a pápát alkalmasnak arra, hogy a világ keresztyéniségét vezényelje! Azt sem szeretnénk, hogy gondolkodásunkat tanításával alakítsa. Mi beérjük a Szentírással! Nem kívánunk az Ő egyetemes pásztori hatásköre alá tartozni! Van egy jó pásztorunk, Aki életét adta értünk. (Jn 10,11) Nekünk Ő elég! Tiltakozunk az ellen is, hogy protestánsokként, Krisztusban elszakadt testvérek lennénk! Annakidején mi nem



Krisztustól szakadtunk el, hanem a pápaságtól! Végül: nem kívánunk résztvevőket küldeni a Magisztérium jövőben esedékes üléseire!

### Erdélyi Református falinaptár a 2006. esztendőre...

Megdöbbenéssel vettem kezembe egyházunk által, a Misztótfalusi Kis Miklós nyomdában kivitelezett új falinaptárt. Nem tudni, ki lehetett az értelmi szerzője, mindenesetre minden hónap fejléce mellett diszkrétén, de jól kivehetően ott díszileg a hónapnak megfelelő csillagjegy is. Tájékozatlanabb híveinket „útbaigazítja”, netán tanácsot ad ügyes-bajos dolgok intézésében, de legalább jelzi, hogy mit várhatnak a Vízöntő, a Bak, a Rák meg egyéb csillagjegy havában. A tavalyi alternatív falinaptár botrány után mindenesetre jó üzleti fogás volt „szélesíteni” a potenciális vásárlók körét, igazi népegyházként „mindenkihez lehajolni és odafordulni”, bátorítani az amúgy is okkultizmustól átitatott, kétes szellemi helykeresésünket. A felelőtlen döntést elhárítani semmiképpen sem lehet, mivel ez a naptár egyházunk minden tagjához szól: az egyetemi tanártól – aki jobbik esetben megmosolyogja a „lehúzósképes” falinaptárt, és lehet, hogy értelmileg is szétválasztja a mózesi törvények szerint is összeegyeztetlent – a „korai és késői esőt váró” földművesig, akinek lehet, hogy ez az egyházi kiadvány az egyetlen „szellemi” termék, amelyet ez évben a kezébe vesz. A (szellemileg) még hányatottabb sorsú, de szintén egyháztagjainknak tekintett, dél-amerikai szappanoperákon és napi horoszkóp áradaton nevelkedő városi „tömbház társadalom” felé pedig, egyenesen népbutítással ér fel az efféle falinaptár, hisz ebben visszaigazolva látja azt, amit amúgyis napon-ta a fejébe zúdítanak, és amely ellen lehet, éppen lelkésze emelte fel vasárnaponként a szavát... (Horváth Zoltán)

*Szabadság*

Elég kemény vélemény... Pedig nem mi írtuk...

### A buddhizmus, mint államvallás...

Sri Lankán buddhista szerzetesek alkotmánymódosító javaslatot terjesztettek a parlament elé. A javaslat lényege, hogy a buddhizmus ne csupán különleges kiváltságokkal rendelkező vallás



legyen – amint az eddig volt –, hanem államvallássá avanszájon. Ez azt is magába foglalná, hogy tilos lenne a buddhizmust más vallásra „áttéríteni”, illetve más vallásokat terjeszteni az országban. A törvényjavaslat kemény pénzbírságot és akár öt évig terjedő börtönbüntetést helyez kilátásba a törvényszegők számára...

*Free Church Witness*

Ez a fejlemény azért is szomorú, mert a szökőár után több tucat keresztyén segélyszervezet is tevékenykedett a régióban... Továbbá rendkívül nehéz helyzetbe hozza a már meglévő keresztyén közösségeket... Imádkozunk azért, hogy ez a kétharmados törvény ne menjen át a szavazáson...

*(A híreket válogatta és megjegyzésekkel ellátta: Szőke Imre)*

### Megrendeléssel kapcsolatos információk...

Tájékoztatjuk az olvasókat, hogy a Keskeny Út magyarországi megrendelésével és postázásával kapcsolatos ügyeket a továbbiakban Tihanyi Pál testvérünk intézi. Az éves előfizetési díj változatlanul 1500Ft (postázással együtt). Tihanyi Pál elérhetőségei: E-mail: ptihanyi@cib.hu, Tel.: 06/70/3378433.

*Keskeny Út*

### Húsvéti konferenciáink...

**Értesítjük az érdeklődőket, ha az Úr is akarja és élünk, idén ismét megrendezzük húsvéti konferenciáinkat. Szóvátán április 14-17-ig, Miskolcon pedig április 15-16-ig lehetünk együtt testvéri közösségekben az Ige mellett. A részletekről érdeklődni lehet a gyülekezetek lelkipásztorainál.**

*Keskeny Út*

## A PRESBITÉRIUM

Medgyesi Pál az „öregbik Fejedelem Asszonyinak” Lorántffy Zsuzsánnának volt az udvari lelkésze és az ő parancsára írta meg ezt a kátét. Ez a „Rövid Tanítás” 1653-ban jelent meg Patakon és csupán egyetlen példány maradt meg a Sárospataki Kollégium Könyvtárának ritkaságai között. A Magyar Református Külmisziói Szövetség 1934-ben a Missziói Füzetek sorozatában ismét kinyomtatta. Medgyesinek nem ez az egyetlen munkája a presbitériumi egyházvezetést szorgalmazása érdekében. Már 1650-ben kinyomtatták egy terjedelmesebb művét erről. A presbitérium bevezetésére irányuló törekvések nem múltak el nyomtalanul. De mint ahogy jó feladatot is lehet rosszul végbevezetni, úgy itt is – példátlan módon – elvileg két, gyakorlatilag négy egyházvezetési rendszert fogadtak el. Ugyanis megmaradt a „jól bevált” püspöki rendszer, létrehozták a presbitériumokat, hogy mind saját lelkiismeretüket, mind a külföldön élő-és adakozó-reformátusokat meg lehessen nyugtatni az egyházvezetést bibliussága felől. A harmadik egyházvezetési rendszer – amely elvileg nem lett elfogadva, de gyakorlatilag az előző kettőnél jobban van alkalmazva – az a kongregacionalista egyházvezetési rendszer. Ezt a Bírák könyve találoán így jellemzi: „Mindenki azt cselekedte, ami jónak látszott az ő szemei előtt.” (Bir 21,25) És ezzel még koránt sincs vége a lehetőségeknek, hiszen – miként Medgyesi Pál is írja – jelen van az erastianizmus is az egyház vezetésében, mivel, hogy az állammal való közösködés, még ha csak vadházasságszerű együttélést is jelent, akarva-akaratlanul a világi hatóságot is bevonja az egyházi ügyekbe.

Mit mondhatunk erre? Egyszerűen csak idézzük Jakab apostolt: „Atyámfiak, nem kellene ezeknek így lenni!” (Jak 3,10)

Medgyesi Pál egy bibliai idézettel bocsátotta útjára a presbitériumról szóló kátéját. Mi is ezt tesszük:

„JER ÉS LÁSD MEG” (Jn 1,47)

Tamás Sándor

### RÖVID TANÍTÁS

K. Micsoda szó a Presbiter és mit jelent?

F. Görög szó, magyarul annyit jelent, hogy vén, öreg.

K. Hát a Presbitérium?

F. Az is görög szó, mely magyarul véneknek, öregeknek rendjét, gyülekezését jelenti.

K. Micsoda vénnek azok a presbiterek; csak korra öreg emberek-e?

F. Nem korra öregek értetnek ezeken, hanem értelemmel és ítélettel öregek. Nevezheted véneknek, öregeknek, vagy akár egyházi tanácsosoknak. Itt is, miként a polgári törvényhozásban, nem annyira a koros öregségre s szakállra néznek, hanem az értelemre és az egyenes magaviseletre.

...

K. Voltak-e régebben is ilyen vénnek, például a zsidó egyházban?

F. Igen, voltak, amint látható is az egész Ótestamentumban. A többi között világos Jeremiásnál: „Ezt mondja az Úr: Menj el és végy egy cserépkorsót a fazekestől, némelyekkel a nép vénei közül és

a papok vénei közül.” (Jer 19,1) Az istenfélő Jósafát felől pedig nyilván olvassuk, hogy ő a presbitereket, és a presbitériumot az istentiszteletnek több részeivel együtt helyreállította. „Sőt Jeruzsálemben is beállított némelyeket Jósafát a Léviták, papok és az Izrael nemzetségeiből való

fejedelmek közül az Úr ítéletére és a perlekedésekre.” (2Krón 19,8)

K. Hát az Újtestamentumban hol tanította ezt Krisztus és az apostolok?

F. Krisztus Urunk erről való tanítása a Mt 18,15-17 verseiben van: „Ha pedig a te atyádfia vétkezik ellened, menj el és dorgáld meg őt négy szem között: ha hallgat rád, megnyerted a te atyádfiát; Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egyet vagy kettőt, hogy két vagy három tanú vallomásával erősíttessék minden szó. Ha azokra nem hallgat, MOND MEG A GYÜLEKEZETNEK” stb.

K. Melyik szóban van itt a presbitérium?

F. Ebben: „Mond meg a gyülekezetnek...” Holott nem rekesztetik ki az egész gyülekezet, hanem a maga helyén beletérítik, de főként azokról beszél, akiknek a fenyítéshez különösen közük van. Mert ámbár a gyülekezet beleegyezésével és akaratából kell különösen a derék dolgoknak lenni, de azért e megmondás legelsőbben a presbitériumot illeti, nem a gyülekezetet. Ez azért van így, mert: 1) a gyülekezet csak az Isten Igéjének hallgatására, a sákramentumok vételére és a könyörgésekre szokott összegyűlni, ahol afféle panaszoknak helye nincs 2) Mert nagy része az egész gyülekezetnek nem is tehetne afféle dolgokról ítéletet, mint például a kisdedek, de nem szabad hozzá szóljanak az asszonyok és leányzók sokaságai sem. „A ti asszonyaitok hallgassa-





nak a gyülekezetekben, mert nincsen megengedve nekik, hogy szóljanak...” (1Kor 14,34) 3) De ha meg is tehetné, akkor is csak rút, rendetlen zsidobongás, zűrzavar indulna emiatt a gyülekezetben, az apostol tanítása ellenére. „Mindenek ékesen és jó renddel legyenek.” (1Kor 14,40) 4) Amikor Krisztus Urunk ezeket mondta, akkor a zsidó egyház eleitől fogva való rendtartására is tekintettel volt. (...) Az Apostolok Cselekedeteiben (14,23) világosan tanítatik, hogy Pál és Barnabás minden egyházban imádkozással és böjttel presbitereket választottak. Ehhez hasonlóan Titusznak is (Tit 1,5) meghagyta, hogy Krétában városonként rendeljen presbitereket.

*K. Nem lehet, hogy csak prédikátorokat kell ezen érteni?*

F. Nem, mert azt tanítja Pál (1Tim 3,17), hogy kétféle presbiter van az egyházban: igében és tudományban munkálkodók, vagyis akik tanítanak, és akik nem tanítanak, de előljárók, igazgatók. Amikor meghatározatlanul beszél róluk akár Lukács, akár Pál, akkor mindkettőfélt értik. De ha megvizsgáljuk, észrevesszük, nagyjából igazgató presbiterekről beszélnek mintsem tanítókról, mert Lukács szerint már meglévő gyülekezetekbe rendelte Pál ezeket, melyekben lehetetlen, hogy már azelőtt tanítók ne lettek volna. Ez az oka annak, hogy amikor az apostol valamelyik gyülekezetnek egyházi szolgálóiról általánosan akar szólni, akkor köznevekkel is illeti őket, melyek mind e kétféle presbiterekre illetnek. „Becsüljétek azokat, akik néktek előljáróitok az Úrban.” (1Thess 5,12) „Engedelmeskedjétek előljáróitoknak és fogadjatok szót, mert ők vigyáznak lelkeitekre...” (Zsid 13,17)

*K. Látom már voltaképpen, hogy Szentírás szerinti dolog a presbitérium, de azt kérdelem mégis: élnek-e más nemzetekben vallásunkon levő több gyülekezetek ezzel?*

F. Igen, miként olvasható is a Dialógus első könyv 4. részében 133. és a következő oldalakon.

*K. Hát mi az oka, hogy ebben a mi egyházunkban nincsen (presbitérium), melyet többek között Doctor Maresius a mi egyházunknak igen-igen nagy veszedelmes fogyatkozásának s szennyének hív?*

F. Nem attól nincsen, hogy nem tanították ezt azok, akik e mi nemzetünket megtérítették. Mert Szegedi István első fő reformátorunk könyveiben nyilvánvaló tanításokat olvasunk erről. Látható ez a „Dialógusban”, kiváltképpen a 4. részben. Így ír Szegedi erről: „Volt a régi egyházakban a presbitérium rendje, amelyről az apostol ír (1Kor 5,4). A presbiterek kétfélék voltak, mert némelyek azok közül tanítottak. A másfajta presbiterek a nép közül voltak, magukat ráviselő tisztességes férfiak, akik amaz előbbiekkal az egyházi dolgokról tanácskoztak és a Krisztus juhainak intésében, feddésében és azokról való gondviselésben foglalatoskodtak. E vének gyülekezetében tanácskoznak meg először a dolgot, azután viszik a gyülekezet elé stb.” Sőt mind az erdélyi, mint a magyarországi egyházak egy akarattal bevették ezt a tudományt 1562-63-ban, melyről olvashatunk a Tordai és



Tarcali zsinatok végzésének kinyomtatott hitvallásaiban (Caput 5. Art. 20). Így végeztek erről: „Az egyházi törvénytétel és az azzal való igazgatás a presbiterekre, vénekre bízott. Kik tanácsosoknak, vénekek hívatnak, de az apostol másutt igazgatóknak is nevezi őket. Ezeknek gyülekezetét „Krisztus Egyháza” névvel illeti, mivel önállók van az egyházi igazgatás. Kitűnik, hogy ez a rendszer a zsidó egyházból vétetett. Ezek szavazás által választatnak, vagy az egész gyülekezet ajánlásával stb.” Ez a végzés csak nemrég volt a Szatmárnémeti Nemzeti Gyűlésen 1646. esztendőben, melyet Gelei István így adott ki legelsőben írva: „Mi a presbitériumot Krisztus és az apostolok parancsa szerint, a sokféle derék hasznáért az egyházban a mi nemzetünkben is – miként a velünk egy hiten levő nemzetekben – az apostoli rendelésnek formája szerint bevenni EGY SZÍVVEL ÉS SZÁJ-JAL kívánjuk.”

Azon 1646. évben Enyeden is a

közönséges (generalis) zsinaton ezt végezték, melyet a következő évben a kolozsvári nagygyűlésen – a templomnak avatásakor – az egész prédikatori rend nagy buzgósággal oltalmazott és állított minden ott elhangzó lehetőséggel szembe. Csak a minap az 1650. esztendőben az egész Zemplén vármegyei tanítók újhelyi közönséges (generalis) zsinatukon ilyen döntést hoztak és nyilatkozatot adtak ki felőle: „A presbiteri rendszer bevétele és felállítására felől tanácskozával a zsinat a presbitériumot igen javallja, a presbitériumot Istentől szerzett dolognak ismervén. Ezután pedig ki fogja adni a presbiterek tisztét és hivatalát törvénybe foglaló írását a presbitérium felállításának módjáról való írással együtt.”

A kátében is benne van<sup>1</sup>, a 85. kérdésben, amely így szól: „Mi módon nyílik meg és zárul be a mennyek országa a keresztyén egyházi fegyelem által? Oly módon, hogy Krisztus parancsa szerint azok, akik keresztyén név alatt nem keresztyén tanítást vallanak vagy nem keresztyén módon élnek, miután néhány ízben atyafiságos intést kaptak és tévelygésükkel s bűneikkel nem hagynak fel, a gyülekezetnek, vagy az általa evégre megbízottaknak bejelentetnek stb.” Vajon kicsodák ezek az Anyaszentegyház által megbízott emberek? Így magyarázzák ezt a belgiumi reformált egyházak

a Dortrehti Nemzeti Zsinat végzéséből kibocsátott és megmagyarázott diák Kátében: „Azoknak, akik annak gondviselésére vannak rendeltetve, a vének és presbiterek minden egyházban, akik maguktól az apostoloktól voltak elsőbbsen megválasztva, miként látható: ApCsel 14,23 és ApCsel 15,2-4; ApCsel 6,22-23; 1Kor 12,28; 1Tim 5,17; Tit. 1,5; 1Pt 1,5; Jak 5,14; (...)”

*K. Hát vajon a Helvét hitvallás<sup>2</sup>, amelyet a mi nemzetünk elfogadott, tanítja-e az ilyen presbitereket?*

F. Igen! Így ír erről a XVIII. részben a hitvallás: „Továbbá az Újszövetség népének szolgálait különböző néven nevezik; mondják ugyanis őket apostoloknak, prófétáknak, evangélistáknak, püspököknek, presbitereknek, pásztoroknak és tanítóknak (1Kor 12,28; Ef 4,11). Az apostolok egy helyen sem telepedtek le, hanem szerte a világon különböző gyülekezeteket alapítottak. Mihelyt ezek megal-

kultak, lejárt az apostolok ideje és az ő helyükre állottak a pásztorok, mindegyik a maga gyülekezetébe. A próféták egykor a jövő ismerői, jövőmondók voltak stb. Evangélistáknak hívták a szent történet íróit stb. A püspökök (diakónusokat akar mondani) pedig az egyház felügyelői és őrei, akik az egyház táplálására és szükségeire viselnek gondot. A presbiterek a vének és úgynevezett tanácsosok és az egyház atyái igazgatván azt hasznos tanácsokkal. A pásztorok az Úrnak nyáját őrzik és annak szükséges dolgairól gondot viselnek. A doktorok tanítanak és az igaz hitre és kegyességre oktatnak.

*K. Nem lehet, hogy az újtestamentumi egyházi szolgákon kizárólag csak lekipásztorok és prédikátorok értetnek?*

F. Temérdek nagy szemtelenség és vakmerőség a hitvallásban levő világos értelmű szavakat és jelentéseket így teker-ni-facsarni. Holott nyilvánvalóan az újtestamentumi szolgák neve alá sorolja minden egyházi hivatalokat.

*K. Most már látom, hogy így van ez a dolog. Éppen ezért azon még inkább csodálkozom, hogy mi ehhez a nyilvánvaló tudományhoz miért nem tartjuk magunkat?*

F. A nemértés-e, vagy inkább az értésének nem akarása, a szabad élet szerete, e szent dolog felől való előítélet és ehhez hasonlók lehetnek az okai. De akik helyeslik, azok valószínűleg úgy gondolják, hogy elég, ha hiszik, ha nem tartják is meg. Csakhogy Isten akaratának feltalálása és megismerése után is arról értekezni, és akadozni, hogy elfogadjuk-e vagy ne, valóságos pártütés Ő Szent Felsege ellen, mert minden tanácskozás nélkül kötelességünk ez.

*K. Vajon nem kisebbítené-e ez a nemesi rangot, és a közembereket avagy főként a jobbagyokat nem venné-e ki a szolgálat alól?*

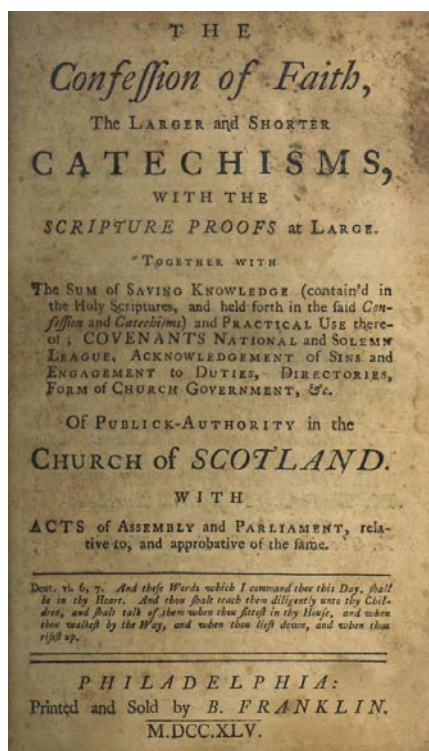
F. Egyiket sem cselekedné, mert az egyházi hatalom a világi állapotokat és rendet meg nem bántja, sőt nem is illeti azt. Inkább a presbitérium munkálná a felsőbbségnek való istenes (kegyes) engedelmisséget, hogy ami a császáré, a császárnak, ami Istené, Istennek adja. (Mt 21,21) Aki amilyen állapotban hivatott, abban maradjon Istennél, ha szolgálban, szolgálban, ha úriban, úriban stb. (1Kor 7,21-24)

*K. Nagyon nehéz volna, hogy amikor a jobbagy és szolga intené az urát, az engedelmeskedjen annak?*

F. Sőt, ha Isten a szamarával intené is, fel kellene vegye, miként Bálám is. (2Pt 2,16) Különbben is nem bosszúsán, embertelenséggel, hanem szelíden, szemérmesen és egészen atyafiságos szeretetből tartoznak a presbiterek az intéseket tenni. Az igaz és okos ember még a gyermektől sem szégyell tanulni. (...)

*K. Ilyeneket is hallok, hogy az egyház presbitérium nélkül is egyház. Erről mit mondasz?*

F. Nem tagadom, de hibás, félszeg, miként az ember a keze és lába nélkül. Aztán másképpen kell ítélni a dolgot



még nem értő egyház felől, és másképp afelől, amely már érti.

*K. Hogy-hogy?*

F. Amelyik még nem értette meg, annak elviselhetőbb a dolga, de amelynek Isten már kinyilatkoztatta és érti, de nem engedelmeskedik, Krisztus rendelkezéseit tudó és vakmerőképpen megvető egyház az. Jobb lett volna az igazságot meg nem ismerni, minthogy megismerni és attól hátra állani. (2Pt 2,21) Ha el nem jöttem volna és nem szóltam volna nekik, nem volna bűnük (azaz olyan nagy bűnük), de most nincs amivel menteniük az ő bűnüket (Jn15,22) - mondja a mi Urunk.

*K. Akkor e-nélkül nem lehet egyház és üdvösség?*

F. Jól, és úgy, ahogy Isten az Ő Igéjében kívánja, bizony nem lehet, és Istennek legkisebb parancsának is a tudatos megvetése, megtérés nélkül kárhuzatos a parancsolat szerint.

*K. Mások azt is mondják, hogy a keresztyén felsőbbség viseli köztünk a presbiterséget.*

F. Ez csak szembekötésre való, mivel a mi vallásunk igen megkülönböztetett dolognak tartja a felsőbbséget és az egyházi szolgálatot, olyannyira, hogy egyik a másikba semmiképpen nem foglaltatik. Erastianizmusnak és Arianizmusnak nevezik e tévelygést a mi tudósaink.

*K. Hát a keresztyén felsőbbség nem lehetne presbiter?*

F. Lehetne, ha arra való ajándékai vannak, miként bármely más arra való keresztyén ember, de nem a felsőbbségének erejével, hanem az egyház választaná és állítaná be annak módja szerint, amint Pál is cselekedte (ApCsel 14).

*K. És ugyan nem lehetne anélkül?*

F. Nem, mert 1) azt mondja Pál, hogy senki sem veszi magának azt a tisztséget, hanem csak az, aki Istentől hivatott. (Zsid 5,4) 2) Mert a Krisztusnak és apostolainak rendelését nem szabad megváltoztatni.

...

*K. Látom, hogy nem mehetek sem egy, sem más felé előttem. Mondd meg akkor, hogy milyen hasznuk van a presbitereknek az egyházban, mire valók?*

F. Igen sok hasznuk van, úgyannyira, hogy ezek nélkül az igaz vallásban és istenes életben derekasan nem virágozhatik az egyház.

*K. Akarnám örömet a tisztüket megérteni!*

F. A galliai, belgiami és hassiai egyházak szolgálati könyveiből így adhatom tudotokra:

1. A presbiterek első rendbeli tisztje a tanítókkal együtt szorgalmasan vigyáznak az Isten egyházára, vagyis megvizsgálják, hogy az emberek az igaz valláshoz tartják-e magukat, járnak-e a prédikációkra és ott hogyan viselik magukat. A sákrámentummal ki hogyan él. Hogyan tanulják a kátét a fiatalok. A házigazdák és háznépeik nyilvánosan, és otthonaikban az egymás közötti isteni szolgálatban, káté tanításában és tanulásában, prédikációk megtanulásában és megvizsgálásában és az arra való oktatásban mint

járnak el. Mindemellett, hogy ki milyen életet él. A vétkezőket atyafiúi szeretettel inteni, a vakmerőket a presbitérium elé vinni, a tévelygőket az igaz valláshoz édesgetni, oktatni, a beteget meglátogatni, vigasztalni stb.

2. Az egyháznak istenes jó rendjére a tanítókkal együtt gondot viselni, és aszerint szolgáltatni az egyházi dolgokat.

3. A tanítókra magukra is vigyázni, hogy híven járnak-e el a tisztükben, igaz tudományt tanítanak-e, tisztükhöz illő életet élnek-e mind maguk, mind házuk népe.

4. A tanítók közötti esetleges különbözőségeket, alattomban levő gyűlölségeket, versengéseket leszállítani, sőt ha ilyenek lennének az egyház tagjai, patrónusai és a tanítók között, szép szerrel megelőzni. És több effélet.

*K. Némelyek azt hányják-vetik, hogy a házanként való látogatások az alkalmatlanság miatt illetlenséget eredményeznek.*

F. A tisztnek mivolta affélet soha nem hoz. Ha pedig ilyen történe, az nem az istenes tisztnek, hanem a tisztviselő istentelenségének kellene tulajdonítani. Ebben az életben nincs egy olyan jó sem, amivel vissza nem élhetnek. (...)

*K. Hát az intések, feddések, vádolások és ítéletek dolgában nem mennének-e el a presbiterek a helyes iránytól, haragtól, bosszútól vagy barátságtól befolyásolva?*

F. A bírák is beleesnek néha ezekbe, de azért senki nem vádolja magát a tisztet. Ennek megelőzésére amúgy is szép törvényeket írtak elődeink.

*K. Mondj néhányat belőle!*

F. Ha nem esik nehezedre hallgatni, örömet megcselekszem.

1. Az a törvényük, hogy szüntelen kell Istenhez esedezzenek az értelemnek kulcsáért.

2. A tisztük gyakorlását a tudomány és kegyes élet dolgában magukon kell kezdeniük, amiként megírták az apostolok: „Vigyázzatok magatokra és a nyájra.” (ApCsel 20,28)

3. Az atyafiságos intésekben szorgalmasan kell eljárniuk, és másokat is a saját példájukkal arra tanítaniuk, hogy semmiféle vétket hallgatással, lekicsinyléssel, helyesléssel, megkacagással vagy tréfálko-

zással el ne hallgassanak. Ha másként a hely és a jelenlevők miatt nem lehetne, akkor elkülönüléssel (felkeléssel és onnan elmenéssel) tisztüket teljesítsék.

4. Az ilyen intéseket nem haraggal, mérgesen, vagy a vétkezőnek meggyalázásával, bosszúból kell tenni, hanem olyan istenesen, hogy az igaz szeretet, a szelidségnek és szánakozásnak lelke a vétkezőnek nyilvános (mások előtt való) becsülete és az üdvösség keresése világosan megtessék azokon.

5. Különbséget kell tenni az idő, hely és személyek között, nem személyválogatásból, hanem, hogy kinek-kinek állapota szerint intézvé az intést. (1Tim 5,1 stb.) Aki a presbiterek ellen vétett, oly eszesen kell azt megfeddni, hogy az ne

hanem más dolgról beszélve kérdezzen rá, és példázódva feddje a vétkest óvatosan megemlítve, ilyen vagy más formában: „ezt és ezt hallottam, vajon igaz-e”.

7. A vétkek között is különbséget kell tenni. A titkos és még nyilvánosságra nem került vétkeket nem kell kihirdetni, hanem Krisztus törvénye szerint titkon kell feddni. Mivel, hogy nem tartozik a presbitériumra, közönséges botránkozásá ne tegyék, sem a vétkes atyafit el ne árulják, és méltó panaszra okot neki ne adjanak oly módon, hogy a Krisztus által szabott folyamatot meg nem tartották. (Mt 18,15)

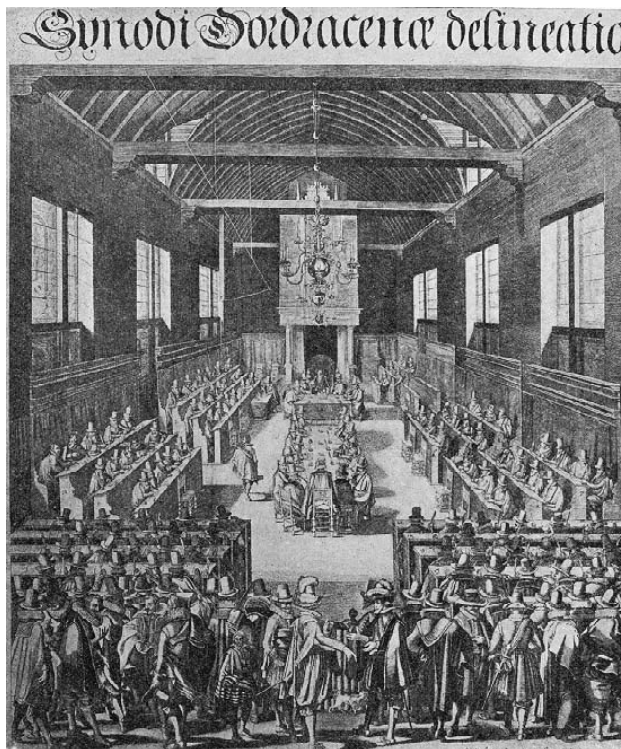
8. Mindezeket jól megerősített szívvel kell cselekedni, nem gondolva a vétkező esetleges haragjával, felcsattanásával, fenyegetőzésével és egyéb izetlenségével, mert rettenetes az Úrnak ítélete. (Mt 10,28) De a tisztükben hűségesen eljáróhoz az ígéretei gyönyörűségeket. (Mt 5,10-11 stb)

*K. És a nép mivel tartozik a presbitereknek ezekért?*

F. Becsülettel, szeretettel azoknak az intéseknek zúgolódás, viszszamondás, versengés nélkül való vételével. (1Thessz 5,12-13; Zsid 13,17) Őhozzájuk mint lelki atyjukhoz, gondviselőjükhöz, minden lelkiismereti és üdvösségre tartozó dolgokban hozzájuk folyamodva, a maguk között meg nem oldható veszekedéseknek és titokban való gyűlölségeknek közlésével, hogy azokat szép szerrel és atyafiságosan, ha lehet megoldhassák.

*K. Bezzeg megvallom már ezeket értvén, hogy valóban istenes, jó rendtartás volna ez! Egy cseppet sem csodálkozom, hogy az ördög ennyire igyekszik ezt meggátolni, mert bizonyosan soha az ő praktikáinak és a minden névvel nevezendő istentelenségeknek az Isten népe közül való kirekesztésére ennél állhatatosabb és hatásosabb út nincsen. De rontsa meg az erős Úr Isten a Sátánt a mi lábaink alatt bamar! (Róm 16,20) És a mi keménységünket az Ő szükséges szent rendeléséhez hajtsa hozzá.*

F. Ámen! Uram, Jézus Krisztus! Ámen.



gondolja azt, az intó csak a maga tisztességét keresi. A vétkező állapotát is igen meg kell gondolni, tudniillik ha vakmerő, a bűnt be nem ismerő, megátalkodott, kihez körmös kézzel is kell nyúlni, (Tit 1,10-11; Mt 3,7; Mt 3,23) vagy szelíd, szóhalló, bűnét beismerő stb, akit szelíden, vigasztalással kell inteni. A helyet is meg kell gondolni, ahol a vétke esett: ott-e ahol senki nem látta, vagy sokak láttára? (Mt 18,15 stb) Így az időt is, hogy részeg, vagy józan, jókedvű vagy kedvetlen, haragos vagy csendes stb, melyhez nagy lelki okosság kívántatik.

6. A különböző pletykáknak nem hinni, így vigyázva mind a vádlónak, mint a vádlottnak becsületére. Tegyen úgy, mintha nem is tudná a vétke-

<sup>1</sup> Heidelbergi Káté.

<sup>2</sup> A II. Helvét Hitvallást érte alatta.

## HETI SZOLGÁLATI ALKALMAK GYÜLEKEZETEINKBEN

HELYSÉG	KAPCSOLAT	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
Budapest	Sikó Mihály 06-1-322-9317		18:00 FB				10:00 IMA 10:30 IT 14:00 FB
Miskolc	Bagoly Gyula 06-46-412-558				18:00 FB		9:45 IMA 10:30 IT
Kaposvár	Bencs Miklós 06-82-712-489		17:00 FB				14:00 IT
Barót	Tókos Sándor 0267-377-369					18:00 FB	11:00 IT 18:00 FB
Brassó	Simon Szabolcs 0744-307550			18:00 FB			11:30 IMA 12:00 IT
Erdőszentgyörgy	László Lehel 0723-630-793	17:00 FB	18:00 HIT				10:00 IT 18:00 FB
Kézdivásárhely	Simon Szabolcs 0744-307550						15:00 IT
Kolozsvár	Szász Attila 0264-450-567				17:00 EV		10:00 IT 17:30 FB
Marosvásárhely	Molnár Sándor 0745-777673			18:00 FB			11:00 IT 19:00 IMA 17:00 FB
Nyárádszentanna	László Lehel 0723-630-793						
Rava	László Lehel 0723-630-793						14:00 IT 16:00 GYB
Petrozsény	Zólya Csaba 0723-395-260				15:00 FB		
Sepsiszentgyörgy	Simon Szabolcs 0744-307550		19:00 FB	19:00 IMA			10:00 IT
Szamosújvár	Szász Attila 0723-368-408						14:30 IT
Székelykeresztúr	Tamás Sándor 0723-332-053						8:30 IT
Székelyudvarhely	Curcubet Gábor 0266-210-211		19:00 FB		18:00 FO		10:00 IT 11:00 HIT 16:00 FB
Szováta	Kovács Ferenc 0265-577-592			17:00 FB			10:00 IT 17:00 FB 11:00 FB (Parajd)
Vulkán	Zólya Csaba 0723-395-260		16:00 IMA 17:00 FB			11:00 GYB	10:00 IT 17:00 FB
Badaló	Demeter Géza 0038-0314142926				19:00 FB		9:00 IT
Beregszász	Lőrinc Bertalan 0038-0314176372						10:00 IT
Gát	Gál István 0038-0663501763		15:00 FB				10:00 IT
Izsnyéte	Lőrinc Bertalan 0038-0314176372			15:00 IMA 16:00 FB			15:00 IT 17:00 IMA
Rafájna	Gál István 0038-0663501763			19:00 FB	17:00 IMA 19:30 FB		16:00 IT
Zápszony	Gál István 0038-0663501763			15:00 FB			17:30 IT

IT - istentisztelet, FB - felnőtt biblióra, I3 - ifjúsági biblióra, FO - fórumbeszélgetés, HIT - hitvitai tanulmányozás,  
GYIT - gyerekestentisztelet, GYB - gyerekbiblióra, EV - evangelizáció

## FELHÍVÁS

Örömmel vesszük tudomásul, hogy lapunk tartalma sok hívó testvérünknek segít a lelki- és hitbeli növekedésben. Kérjük kedves olvasóinkat, hogy bizonyágtételeikkel, cikkeikkel és egyéb írásaikkal járuljanak hozzá, hogy lapunk gazdagabb és színvonalasabb lehessen. Szeretnénk tehát bátorítani mindenkit, hogy kapcsolódjon a lap szerkesztéséhez és - nem utolsósorban - terjesztéséhez.

**A Szerkesztő**